10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտէսի 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنيجه يومى سورهانداك غزته سى
صاحب امتيازى د. جبروللو
اداره خانه سى
باب عالى جاده سى نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ոե է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10էն, 20էն եւ 30էն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ	ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ Թղթատարի ծախքը մեր կողմէ	ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ Թղթատարի ծախքը մեր կողմէ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75	12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100	12 ամիսը կանխիկ Ֆր. 22
6 » » » 40	6 » » » 50	6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէն աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ԱՐԵՒԱԼՈՅՍԻՆ

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽԸ ԿԸ ՍՊԱՌԻ

Անկէ դար մը առաջ երբ ազգերու բաղդը կախում ունէր մեծ պատերազմիկներու զինուորական հանճարէն, որչա՜փ ծիծաղելի պիտի երեւէր, եթէ ըսուէր իրենց թէ օր մը պիտի գար ուր աւելի զօրաւոր ձայնը անձեղ և անբարբառ ածուխին պիտի ըլլար։ Բայց ոչ միայն պատերազմականին, այլ և առեւտրական կեանքին իշխողն ալ ածուխն է հիմա, որուն սպառումը ահագին ծաւալներ առած և մասնագէտներուն մեծ մտատանջութիւն պատճառել սկսած է։ Մասնագէտ չեղողն ալ սա յոյսով կը մխիթարուի թէ վերջապէս ածուխին տեղը բռնող ուրիշ մղիչ զօրութիւն մը գտնուելով, անոր գերը ըլլալու փորձանքէն ազատիլ կարելի պիտի ըլլայ. ապա թէ ոչ գործը յուսահատական է։

Անկէ 20-25 տարի առաջ մասնագէտները կը հաշուէին թէ, գործերը առանց փոփոխութեան շարունակած ատեն, ծանօթ հանքերուն արտադրութիւնները հազիւ 200 տարի պիտի բաւէին սպառման։ Անհատին համար խիստ մեծ նշանակութիւն ունեցող այս թիւը, ազգերու պատմութեան մէջ շատ աննշան տեղ մը կրնայ բռնել միայն։ Բայց զիտելի կէտը հոն է որ, անկէ ի վեր ալ փոփոխութեանց ամենէն մեծը տեղի ունեցաւ։

Միայն պատերազմականին վրայ մտածուած ատեն ալ ածուխի ըսպառման սարսափելի առաւելութիւնը յուսահատութիւն կը պատճառէ. մանաւանդ անոր համար որ ճարտարարուեստին մէջ եղածին պէս, մարդկային ընկերութեան մեծ կամ բաղդատական օգուտ մըն ալ չընծայեր այն։

Հիմակուան սոսկալի զրահաւորները, քանի մը հարիւր թոնօնոց մարտանաւեր չեն այլ եւս. և 12-15000 թոնօն ալ քիչ տեսնուելով, այսօր 17000 թոնօնոցին ձեռք զարնուեցաւ։ Վաղն ալ անշուշտ 20000ին լուրը պիտի առնենք, և վերջապէս միւս օրն ալ 25000ինը։ Առանց խօսքով և լոկ վարպետութեամբ չեն շարժիր, այլ հանքածուխով և նաւային ճարտարագէտներուն ամենէն աւելի մտածած բանը, քանի մը թոնօ աւելի հանքածուխ տեղաւորելու տեղ ճարելուն վրայ հիմնուած է. սակայն ասիկայ ձրի հողը կամ ծովուն աւազը չէ, այլ մարդկային բարեկեցութեան անհրաժեշտ եղող ճարտարարուեստին այժմու միակ պաշարը, որ քանի պակսի, նախ դժուարութիւնն և ապա թշուառութիւնը կ՚աւելնայ։

Ժամանակ մը երբ մեքենան հազուագիւտ էր և ամէն բան բազուկէն կախում ունէր, հանքածուխին աւելի կամ պակաս ըլլալը, կամ ուրիշ նպատակներու համար աւելի կամ պակաս սպառելը կարեւորութիւն չունէր. բայց հիմա կը տեսնենք թէ Հարաւ. Ափրիկէի և Մայր. Արեւելքի զինուորական արշաւանքները քանիի՞ նստան մարդկային ընկերութեան կեանքի սնունդն եղող ճարտարարուեստին, և սակայն այդ [illegible] մէջ ծովային ճակատամարտներու պէս բաներ չկային։ Ա՛լ կրնաք երեւակայել թէ՝ եթէ իրօք այդպիսի բաներ պատահէին, և ամէն բանէ աւելի միայն ածուխին կարօտ եղող այն վիթխարի զրահաւորներուն մեծագոյն մասը և զուցէ ամէնքը շարժման վիճակի մէջ դրուէին, գործերը ո՞ւր պիտի յանգէին։

Բայց այժմ հանքածուխին տարապայման կերպով աւելի վատնուելուն պատճառը՝ միմիայն զրահաւորներու թիւին և տարողութեան յաւելումը չէ, այլ արագութեան փորձանքն ալ աւելցաւ հիմա։ Առաջները 8-10 մղոն արագութեան վրայ էր խնդիրը. սակայն այդ 8-10 մղոնը հետզհետէ կը բարձրանար 15ի, 20ի, 25ի, 30ի և մինչեւ իսկ աւելին, և թերեւս տակաւին այնչափ պիտի բարձրանայ որ այլեւս նաւապետին և ղեկավարներուն շունչը չպիտի դիմանայ, եթէ արգելարան մըն ալ չհնարուի։

Արդ, յայտնի է որ մեքենաներու ուժը և արագութիւնը, համեմատական հաշիւին դէմ աննուաճելի արգելքներ են, թուաբանութեան տրամաբանութիւնը գործ չունի հոն. 10 մղոնի արագութեան համար եթէ 10 թոնօ ածուխ պէտք է, 20 մղոնին համար պէտք եղածը 20 թոնօյէն շատ աւելի է։ Եւ եթէ այսպէս եղած չըլլար, այլեւս 6-7 կամ 10 մղոն արագութիւն ունեցող առեւտրական նաւերու երեսը չպիտի տեսնէինք. որովհետեւ եթէ 10ին տեղ 20 մղոն արագութիւն ունենային, 20 օրէն երթալիք տեղն ալ պիտի կրնային 10 օրէն երթալ և ծախքին կէսը շահիլ հանքածուխի ծախքը միեւնոյն համեմատութեան մէջ պահելով։ Ասով կրնաք հասկնալ թէ արագութեան համար ո՞րչափ ածուխ սպառել պէտք է։ Այդ վիթխարի զրահաւորներուն թէ՛ թիւը և թէ արագութիւնը, գոնէ իր ներկայ վիճակին մէջ ալ չմնալով օր օրի կ՚աւելնայ, և տարապայման կերպով կ՚աւելնայ, մինչդեռ ածուխի արտադրութիւնը, նոր հանքերու երեւան ելլելովը հանդերձ, չի կրնար սոյն կերպով գոհացնել մէկ կողմէ կառավարութեանց եւ միւս կողմէ ճարտարարուեստին հետզհետէ սաստկացող խնդրանքը։

Առեւտրական նաւերն ալ պատերազմականին յար և նման են. անոնց ալ թէ՛ թիւը և թէ չափը տարապայման կերպով աւելցած են։ Յայտնի է թէ գաղթային վաճառականութիւնը ի՛նչ մեծ ծաւալներ առաւ վերջերս, և ճիշդ ինչպէս որ, տակառ մը բլուրէն վար գլտորելու ատեն երթալով արագութիւնը կ՚աւելնայ և գլորումը ստուարի կը փոխուի, քանի երկիրներ բռնող առեւտրական նաւերու թիւն ալ [illegible] մեթոտով բարձրացան. Թէ Չինական ընդարձակածաւալ աշխարհին նորածին վաճառականութիւնը ի՛նչ նոր մղում մըն ալ պիտի տայ գործին, կրնաք երեւակայել։

Իր կարգին հետզհետէ մեծ յառաջդիմութիւն ընող ճարտարարուեստն ալ ածուխին հոգին քաշող գործարանները, ինչպէս նաեւ երկաթուղին ալ հաշուի առնուած ատեն, զուցէ սխալ չըլլար ենթադրելը թէ ածուխին սպառումը առնուազն կրկնապատկուած է այն 20-25 տարուան ժամանակամիջոցէն ի վեր, երբ մասնագէտները կ՚ազդարարէին թէ ածուխի հանքերը անանկութեան սահմանին կը մօտենային։ Արդ, այն ժամանակէն ետքը երբ սպառումը կը կրկնապատկուէր, նորէն երեւան ելած հանքերը որո՞նք են և ի՞նչ կարողութիւն ունին աւելցած խնդրանքը գոհացնելու համար. Վիեննական թերթ մը ուրախութեամբ կը ծանուցանէր թէ Հունգարիոյ և Գալիճիայի մէջ երկու ընդարձակածաւալ ածուխի հանքեր գտնուած էին, որոնց իւրաքանչիւրը 1600ական միլիոն թոնօ ... համար ... հանքածուխ պիտի կրնար հայթայթել, բայց եթէ այն միլիոնները անհուն խնդրանքին առջեւ մեծ կարեւորութիւն մը ունենային ալ, այդ կարեւորութիւնը պիտի չէզոքանար, երբ խնդիրը ծովային և ցամաքային այն մեքենաներուն վրայ է, որոնք միայն բոցի պէտք ունին և ոչ թէ լոկ ջերմութեան, ինչպէս է տանին գործածութեան համար։ Աւելի յոյս տուողը այժմ Սիպերիոյ մէջ գտնուող հանքերն են, և այս յոյսն ալ անոր համար է որ ջերմութենէն աւելի բոց արտադրելու յատկութեամբ օժտուած կը կարծուին։ Ոտեսայէն կը ծանուցանեն թէ Կովկասի մէջ ընդարձակ ածուխի հանքեր երեւան հանուած են, որոնք գրեթէ մինչեւ 27 մղոն երկայնութիւն և բաւական ալ խորութիւն ունին, բայց դեռ փորձուած չէ թէ մեքենաներու ալ պիտի կրնա՞ն գործածուիլ։ Այս հանքերը Սեւ ծովու եզերքէն երեւան վերոյ հեռաւորութիւն ունին։

Ածուխին արժէքը տեսակէն և անզին հեռաւորութենէն կախում ունի միայն։ Տեսակի ազնուութեան մասին մինչեւ այսօր չէ գտնուած հանքածուխ մը որ կարենայ հաւասարիլ Քարտիֆին, որ թէեւ իր միւս հայրենակիցը եղող Նիւ-Քէասլէն չափ ընդարձակ աղբիւր մը չէ ծներ, բայց զրահաւորներուն պահանջածն է, իր զօրութեան առաւելութեամբը համեմատաբար պակաս տեղ բռնելուն համար. և ինչպէս նախապէս ըսինք, եթէ ածուխն է զրահաւորին հոգին, նաւուն մէջ անոր կարելի եղածին չափ պակաս տեղ յատկացնելն ալ հրամանատարին առաջին հոգն է. որովհետեւ խնայուած տեղի ուրիշ բանի համար պէտք ունի, և այդ պէտքը չի կրնար գոհացուիլ անպիտան ածուխին, քանի որ Քարտիֆին կարելիութիւն կայ։

Հանքածուխ կայ, հանքածուխ ալ կայ։ Կան անանկներ, որոնք թէեւ տնական գործածութեան կրնան յարմարիլ, բայց մեքենաներու համար նոյն կէտին չափ ոյժ ունին։ Պարապ մասին համար մի հարցնէք. եթէ գործը այդ ցոյցին մնայ, Քարտիֆը շատ ատենները կրնան թողուլ. Բայց զրահաւորը, Քարտիֆին կէս ոյժը ունեցող այսինչ կամ այնինչ ածուխին կրկին տեղ չի կրնար տալ. մանաւանդ որ հալածելու կամ փախչելու ատեն վճռական ձայնը աւելի ընտիր ածուխինն է քան թնդանօթին և ազդամաթերքին, որ եթէ ածուխին օգնութիւնը չի կրնար վայելել, բոլորովին անկարող է աւելի ընտիր ածուխի պաշար ունեցող թշնամիին առջեւ։ Ուրեմն գլխաւոր խնդիրը հոն է որ, կա՛մ Քարտիֆին հաւասարող ուրիշ ածուխի հանքեր գտնուելու են, և կամ Քարտիֆը սպառելով մէջ տեղէն վերնալու է. բան մը որ վերջապէս օր մը պիտի պատահի, և այս նենգաւոր օրը երթալով աւելի կը մօտենայ, քանի որ ամէն օք Քարտիֆին վրայ ինկած է։

Հարաւ. Ափրիկէան և Չինական արշաւանքներու վերադարձէն ետքը եթէ ուրիշ նոր բան մը չծագի, այժմու տարապայման գիներուն իջնելը հաւանական է։ Բայց քանի որ ածուխի խնդրանքը հետզհետէ կ՚աւելնայ և արտադրութիւնն ալ բաղդատաբար կը պակսի, այնչափ յոյս չկայ որ հանքածուխի գինը Հարաւ. Ափրիկէան պատերազմէն առաջ եղած վիճակին իջնէ։ Ամենէն յուսալից բանը այն ջանքն է, որ կ՚ըլլայ հանքածուխին տեղը բռնելիք ելեկտրականութեան կատարելագործման համար։

ԼԻՈՆՔԷ

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԷՖ.Ի ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Բոլոր անոնք՝ որ հետեւեցան այն գրական վիճաբանութեան զոր ունեցանք Պէրպէրեան էֆ.ի հետ, պատահմամբ չեն ըսպասեր որ այս վերնագրին տակ ու այս ստորագրութեան վերեւ համակիր ու բարեկամական տողերու հանդիպին։

Այդ ենթադրութիւնը ընողները չարաչար կը սխալին սակայն։

Տարակարծիք ենք Պէրպէրեան էֆ.ի հետ՝ քանի մը գրական խնդիրներու մասին. շատ մը կէտերու մէջ մեր տեսութիւնները իրարու ծուռ կը նային, և մեր ձգտումները տրամագծօրէն կը հեռանան իրարմէ։ Անկէ՝ մեր հակառակութիւնը։

Սակայն, ես չեմ անոնցմէ՝ որոնք գաղափարը մարդէն զատելու վեհանձնութեան հաճոյքը կուտան իրենք իրենց։ Ինծի համար՝ մարդը, անձը խորքն է այն գաղափարին զոր կը մշակէ, կը ներկայացնէ, կամ որուն մարմին կուտայ։ Ինծի համար՝ այս անբաժանելիութիւնն է որ անձը և գաղափարը միեւնոյն հեղքին կամ համակրութեան ենթակայ կ՚ընէ։ Անհնար է քննադատել, ձաղկել գաղափար մը՝ առանց միեւնոյն սաղաւարտին ենթարկելու այն անձը որ այդ գաղափարը կը ներկայացնէ։ Կարելի չէ համակրիլ գաղափարի մը՝ առանց միեւնոյն արտայայտութիւնները ընծայելու անոր նկատմամբ որ կեանք կուտայ այդ գաղափարին։ Ո՛ և է բանաւոր նշանակութենէ զուրկ է տրամադրութիւնները հզել անձին ու գաղափարին նկատմամբ։ Կը մշակենք ու կը ջատագովենք այն մտածումները՝ զոր գեղեցիկ կամ օգտակար նկատած ենք։ Հակառակ տրամադրութիւններ ունինք անոնց դէմ՝ զոր մանաւանդ տգեղ, անօգուտ կամ վնասակար նկատած ենք։ Արդ, մեր այս երկու տրամադրութիւններուն մէջ կրնայի՞նք մեր անկեղծութեան ամբողջութիւնը պահպանած ըլլալ, եթէ բացարձակապէս չէզոք վերաբերում մը ունենայինք մեր համակրութիւնը կամ հակակրութիւնը պատճառող աղբիւրներուն նկատմամբ։

Ուրեմն տարօրինակ բան է մտածելու այն հնաւանդ եղանակը, որուն համեմատ գործը, գաղափարն ու անձը կ՚ուզուի իրարմէ անջատել, մեր համակրութիւններուն ու հակակրութիւններուն մէջ։

* * *

Ինչերը միեւնոյնը չէ սակայն Պէրպէրեան էֆ.ի մասին։

Իր մէջ, գրագէտին քով՝ զոր միջակօրէն կը ճաշակենք, ու քննադատին քով՝ —զոր աւելի կամ նուազ réactionnaire նըկատելու համարձակութիւնն ունինք,— կայ ուսուցիչը, պատկառելի ու մեծ, որուն նըկատմամբ քիչ են մեր բոլոր պատկառանքն ու բոլոր հիացումները։

Այս բոլորը կ՚ըսեմ՝ առանց ամենադոյզն կեղծաւորութեան, բացարձակ անկեղծութեամբ։ Հաշիւ մը կամ նկատողութիւն մը չունիմ Պէրպէրեան էֆ.ի հանդէպ։ Կը կարծեմ միայն բաւական մտքի անկաշկանդ հաւասարակշռութիւն ունենալ, անկողմնակալութեամբ մը ճշմարտութիւնը գնահատելու մասին։

Այո՛, Պէրպէրեան էֆ. Թրքահայ ուսուցիչներուն մէջ այն միակ մեծ մարդն է, որ իր հաստատակամութեան բարձրագոյն doseով ծառայած է։ Իր գործը, իր ամբողջութեանը մէջ, կարկառուն մեկնութեամբ ճշմարտութեան մը փայլն ունի արդէն, և ես չեմ որ աւելի կամ նուազ չոլոքած դատաստանով մը անոր աւելորդ փառաբանութիւնը պիտի փորձեմ հոս։

Պիտի աւելցնեմ միայն թէ՝ այս ընդհանուր խանդավառութեան, այս աշխարհահռչակ հիացումի արտայայտութեան՝ ո և է Հայու համար կարելի չէ զլանալ իր համակրութիւնն ու մասնակցութեան հաւանութիւնը, առանց սրտի և հոգիի յայտնի սարքնութեան ու ազատութեան։

Ու, մեր հիացումները, մեր խանդավառութիւնն ու խորունկ համակրութիւնը խառնելով ընդհանուրին, ապահովապէս հեռու ենք Պէրպէրեան էֆ.ի երախտաւորած ըլլալու տպաւոր ու աղոյական մտածումէն։— Պէրպէրեան էֆ.ն՝ որ իր գործին հետ գէմ առ դէմ, ամէնէն աւելի իրաւունք ունի ինքնաբաւութեան հպարտ զգացումին։

* * *

Պէրպէրեան վարժարանին գործը, անհատական ձեռներէցութեան, կամքով, յամառ ու անվհատ աշխատութեան հրաշքներէն մէկն է մեր մէջ։ Ինչ որ ամբողջ ազգը, իր հաւաքական տարրական ձեռնարկներուն, անջիկ ու անգիտակից զգայնականութեան մէջ, թոյլ ու ակար համեմատութեամբ մը չէ կրցած իրականացնել, կամ սոսկ միայն իրականացուցած է,— բարձրագոյն նախակրթարանի մը հիմնարկութեան կ՚ուզեմ ակնարկել,— այդ գաղափարին մարմին առած է երկար տարիներէ ի վեր արդէն Պէրպէրեան էֆ., իր ձեռքին ներքեւ ունեցած միջոցներուն բոլոր անբաւականութեամբը։ Իր պատկառելի կամքին, իր գաղափարապաշտ մտքին ու ազնիւ հոգիին գործն է ան, այդ վարժարանը, որ Հայ նոր սերունդին մէջ լաւագոյն անհատականութիւնները կը հասցնէ իր անունը կըրող։ Պէրպէրեան էֆ. աչքին առջեւ ունենալով այն բազմաթիւ երիտասարդները,— որոնք պատուաւոր տեղեր գրաւած են այսօր իբրեւ գրագէտ, ուսուցիչ, վաճառական կամ գործի մարդ, և որոնց իւրաքանչիւրը իր ուսուցչէն ուժ մասնիկ մը հետը առած տարած է առանց տարակոյսի, Պէրպէրեան էֆ. նկատելով իր սաներուն պատկառելի թիւը, հոն կրնայ— և ինքն՝ն իրաւունք ունի,— փառքի ու բարոյական անկեղծ գոհունակութեան արգասիքի պատրուակներ գտնել. Ատ՛ իր հաշիւն է պարզապէս։

Ուսուցչութիւնը սակայն, իր խոկման նշանակութեան մէջ, իր բարոյական կշիռին համեմատ, այն առաքելներէն է՝ որոնք անձնուիրութիւն ու զոհողութիւն կը հարկադրեն զայն ընդգրկողին վրայ։ Ուսուցչութիւնը՝ չի նմանիր վաճառականութեան, առեւտրական որ և է ասպարէզի, ուր գործունէութեան արիական ուժը անհատական շահն է սովորաբար։ Պարտականութիւններու այն անձուկ ու հեշտ աստիճանը՝ որ սովորական մահկանացուներու կեանքին շրջանակն է, հա՛ ուսուցչութեան մէջ, անհունապէս կ՚ընդարձակուի, և զոհողութեան ու անձնուիրութեան մէջ կը բարձրանայ։ Ու Պէրպէրեան էֆ. որ իր ասպարէզին բոլոր գիտակցութեամբը մէջ ապրած ու աշխատած մարդն է, աւելի քան պղատոնական համակրութիւններու կամ վերացական խանդավառութիւններու կը հարկադրէ ազգը։— Պէրպէրեան էֆ. երախտագիտութեան կը հարկադրէ իր ազգը, կարճ խօսքով, առանց դարձուածքի։

Ու, որպէս զի այդ երախտագիտութիւնը գործնական արտայայտութեան մը մէջ պարզուի ու գեղեցկանայ, գիտակցութեամբ իմ համեստ ձայնիս նըպաստը կը բերեմ կցել Գ. Շուարչի հրաւէրին, (Մասիս; Թիւ 28) ու կը հրաւիրեմ նոր սերունդը, ուսուցիչ կամ ոչ, այն սերունդը որուն պատկանելու պատիւը ունիմ, արթննալ իր պարտականութիւններուն առջեւ դէպ ի մեծանուն ուսուցիչը և հաչակաւոր Հայը՝ Պէրպէրեան էֆէնտին։

Ա. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԸ

(ԱՒԱՆԴԱՎԷՊ)

Ափափայ լերան մը կողերուն վրայ բազմած խցիկի մը անդոհական մենութեանը գիրկը կ՚ապրէր ճգնաւոր մը, որ ամբողջ կեանքը ծրարած ալէլուներու և մեղեդիներու խնկաւէտութեամբը, անբասիր կենցաղավարութեան մը շաւիղը բռնած էր, և զայն շարունակելու համար անսասան միօրինակութեամբ մը, թողած էր աշխարհի խառնիճաղանճը, վայելքը, հրապոյրը։ Երկար տարիներ գլորած էին միեւնոյն անխռովութեամբ։ Հրեշտակ մը իր երկնային այցելութեանց ժամանակ, իրեն կը բերէր նշխարք մը, որ գոհացում կուտար անոր սակաւապէտութեանը։ Երանական աշխարհէ զմայլուն մտածութիւններուն մէջ թաթխուած անիկա, կեանքի

օրերը կը հոժրէր կատարել զուարթութեամբ։ Սակայն սրբակեցութեամբ ընդելուզուած այս կեանքին մէջ ալ չպակսեցաւ անակնկալ մը, որ խառնեց մաքին անդորրութիւնը։

* * *

Օր մը Աստուծոյ հրեշտակը կ'այցելէր իրեն, սովորական նշխարքը տալու համար. Ճգնաւորը վստահութեան թափով մը իր առաքինութիւններուն համարատւութիւնը կ'ընէր, ներբողներու պարարկումով ընդելուզելով կեանքի պնակիտը, և սակայն հրեշտակին անպաս մէկ յայտնութիւնը, ջախջախիչ ապտակ մը ծանրութեամբ, կը փշրէր իր մեծամտութիւնը։ Մ. քաղաքին մէջ բնակող Սահակ անուն մէկը գերազա՛նց է եղեր իրմէ սրբակեցութեան մէջ։ Անիկա անհանդուրժելի էր. հարկ էր ծանօթանալ անոր, ու թափանցել առաւելութեան գաղտնիքներուն։

Կարճ ճամբորդութեամբ մը, Սահակի տանը մէջ հիւրընկալուած էր։ Բայց ի՜նչ տարօրինակութիւն, առաջին ակնարկով կը տեսնէ հոն Սահակին գեղանի կինը, ու զարմանքի հեւքով մը կ'ուշադրէ որ գիշերը այր ու կին քով քովի պառկեցան անկողնին մէջ։ Ցասման արդար արտայայտութեամբ մը, Ճգնաւորը բողոքներու տարափ մը կը թափթափէ երկինք, և իրեն ու Սահակին վարած կեանքին ցցուն տարբերութիւնները տեսնելով, կը զարմանայ թէ ինչպէս ամուսնական կեանքով թաղուած, ու կեանքի ամէնէն հեշտալին հաճոյքը մերժելով մէկը կը գերազանցէ իրմէ, որ տասնթուր ըրած է բոլոր վայելքները, ու արբակրօն կեանքով մը նուիրուած է երկնային հրաշնալութիւններուն։ Այս մտածութեանց ալքերուն մէջ ընդելուզուած, յանկարծ կը տեսնէ խնամը երդիքէն կախուած անկի մը, որ պատելով, ջուրի ուղիս մը կը իժեէ սենեկին յատակը։ Սահակ ընդոստ կ'արթննայ, ու կասկածոտ ակնարկ մը կը սեւեռէ անուշոյն հիւրին վրայ։ Բարկութեան չեչտով մը կը հարցնէ անոր մաքին անցուդարձումները, որոնք պատճառ եղան երեսուն տարիներէ հետէ տակաւուած ջրալից անկի խնամելուն։ Տասնամսա վարանքներէ յետոյ, վերջապէս Ճգնաւորը տեսնույ ինչ կը խոստովանի։ Սահակ գեղեցիկ հեւստեծքով մը կը սկսի ամուսնական կեանքին պատմութիւնը ընել։

* *

«Երեսուն տարի առաջ ամուսնացայ այս կնոջ հետ, և սակայն անիկա կոյս չէր։ Առաջասար նուիրական գիշերուան մէջ, նշմարեցի որ նա տղաբերքի երկունքին տառապանքներուն մէջ էր, որ խաւանուելով տանջալից կեանք մը պատճառած ամօթահարութեան, զինքը ինքնասպանութեան մղելու համեմատութեան կը հասնէր։ Իր կեանքը ազգային գեղեցիքաղը զրուցոյն մը ազատելու համար, յուսադրեցի զինքը թէ բնաւ պիտի չհրապարակեմ եղելութիւնը, ու գաւկի խռովոյը պիտի չդգացնեմ։ Կեանքի ու մահուան մէջ դեգերող դուլկցութիւնը եղաւ, վերջապէս ծնաւ մանչ մը։ Սակայն խոլացի գործուածքի մը ցանցառումը պետք էր։ Նախկին իրողութիւնը քողարկելու համար։ Արշալոյսին մօտ չալկերի անհեդուկ նորածինը, ու տարի եկեղեցւոյն դուռը դրի ամէնքէն անանց, ու մայր եկեղեցին, ուրկէ ելլելէս ետքը, իբրեւ բոլորովին անտեղեակ ու անգիտակ իրոդարձութիւններուն, խղճալով ամբողջ մը բաղմութեանը մէջէն, որդեգրելու նպատակով առի ու տունս տարի, ամէն կողմէ արձակուած գովասաններուն հետ ու զայն յանձնեցի կնոջս։ Սակայն այն օրէն սկսեալ, մտանաւոր խորհրդակցութեամբ մը իբրեւ եղբայր ապրեցայ կնոջս հետ, և անկողինները անջատ մնաց։ Ինչպէս մինչև հիմա, այնպէս ալ մինչև ցմահ, միենոյն հաստատամտութեամբ պիտի չարունակեմ։ Առատաղէն կախուած անկը, ապօչէն գաւակին լուացման ջուրն էր, որ իբրև ականատես վկայ մեր դաշնադրութեան, անչարժ կը մնար երեսուն տարիէ ի վեր, սակայն երկնային մտածումներուդ համար ինկաւ ու պատռեցաւ»։

Ճգնաւորը ի լուր այս մարմնաւորական ժուժկալութեան ու բարեգործութեան, ապշահար կը մնայ, պարզ բաղդատութեամբ անոր գովելի առաւելութիւնները կը տեսնէ, զատապէս կուլայ յոխորտ ինքնագովութիւններուն համար. և ներողութիւն կը խնդրէ Աստուծմէ, ու գոհունակութիւնը յայտնելով Սահակին կը մեկնի, վերստին առանձնանալու համար իր մենաւոր խցիկին անդորութեանը մէջ, ու վերստին ամփոփուելու համար, խնկոտ աղօթքներու պարարկումին մէջ։

ԵՍՍՈՒ
Տիւղպեթիկ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Բեքինէն հասած վերջին լուրերէն կը հասկցուի թէ Չինաստանի զանազան կողմերը խռովութիւններ կան։ Օթունկի, Հսիանի և Քուանթիէնի գաւառներուն, ինչպէս Ճանը Հունչ-Եէնի մէջ ապստամբութիւններ կը ծանուցուին։ Ապստամբները յարձակեր են առւներու վրայ և այրեր են զանոնք, ու քաղաքներու վրայ յարձակեր են։ Ժողովուրդը չատ խեղճ կացութեան մէջ է։ Միւս կողմէ կ'իմացուի թէ Թունկ-Ֆու Սիանկ Շան-Սիի մէջ կը յառաջանայ իրեն համախոհ զօրքերուն հետ մէկտեղ, և թէ այդ նահանգին կառավարիչը օտար զօրքերուն օգնութեանը դիմած է, անոր դիմադրել կարենալու համար։ Բեքինէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ քաղաքային գիտունի պետ Շին-Հսին անձնապահ եղեր է ոսկիի թերթիկ կլլելով։ Այս անձնապանութեան պատճառները ծանօթ չեն։ Շին-Հսին որ պահպանողական կուսակցութեան կը պատկանէր, վերջերս Սի-Նկան-Ֆուէն հրաման ստացած էր գործերու վարչութիւնը ձեռք առնելու, ի մասին արքունիքին Բեքին վերադարձին։ Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նոյնիսկ Բեքինի չուրջը երեւցած են Պոքսըրներու երկու խումբեր, մէկը 5000 և միւսը 8000 զօրքէ բաղկացած, որոնց մէջ կը գտնուին պատ արձակուած 1000 Չինական զօրքեր։ Այս հրոսակախումբերը՝ դաշնակից զօրքերուն Բեքինէն մեկնելուն կը սպասեն եղեր, նոյն քաղաքը մտնելու համար։ Այս պատճառաւ Բեքին գտնուող օտարականները չատ դժգոհ են եղեր դաշնակից զօրքերու Բեքինէն մեկնելէն, ժողովրդեան բանած ընթացքին պատճառաւ, որ հետզհետէ աւելի թշնամական հանգամանք մը կ'առնէ, դաշնակիցներու մեկնելուն վրայ։ Մեծ գործունէութիւն կը տիրէ Շանթունկի նահանգին մէջ. ինչպէս երէկ տասուան հեռագիրը կ'ըսէր, նոյն նահանգին կառավարիչը զինագործարաններ կը չինէ, զէնք և անօթոխ վառօդ պատրաստելու համար։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ, ՍԵՐԳԻԱ ԵՒ... ԳԵՐՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԸ.—Նէյէ Ֆրայէ Բրեսէ կը հրատարակէ իր մէկ խմբագրին ունեցած մէկ խօսակցութիւնը՝ Գ. Ստուրձայի հետ, որ Ռումանիոյ քաղաքական անձնաւորութիւն մըն է, և մէկ քանի անգամ նախարար եղած է։ Գ. Ստուրձա կ'ըսէ թէ Ռումանիոյ և Սերպիոյ յարաբերութիւնները զգալապէս բարւոքած են։ Մեծ-Դուքս Ալեքսանդր Միխայլովիչի Բէօսթէնճէ այցելութիւնը՝ Գ. Ստուրձա կարծէ՛ք՝ քաղաքավարական գործ մըն է, որ սակայն մեծ կարեւորութիւն ունի, քանի որ Մեծ-Դուքսը տեսած չէ Կարոլ Թագաւորը։ Գ. Ստուրձա Գերման մաքսային սակացոյցին նորոգման վրայ խօսելով, ըսաւ թէ այս ծրագիրը չատ անհանոյ տպաւորութիւն մը ըրած է Ռումանիոյ մէջ, ուրկէ արմտիք, և մասնաւորապէս ցորեն, գարի և եգիպտացորեն կ'արտածուի Գերմանիա։ Գերմանիոյ դրած բարձր մաքսատուրքերը մեծապէս պիտի վնասեն Ռումանացի երկրագործներուն։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԱՆԳԼ. ՏՈՐՄԻՂԸ.— կը հաստատուի թէ Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը որոշեր է մէկ քանի թորփիլահալածներ աւելցնել Միջերկրականի Անգլ. տորմիղին վրայ։ Այս որոշումը հետեւանքը կը նկատուի Լորտ Չարլզ Պերէսֆորտի մէկ նամակին հրատարակութեան, որով Միջերկրականի Անգլ. տորմիղին անբաւականութիւնը կը ցուցնէր։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՋՕՐ. ԿՐԱՆԹ որ այս միջոցին Վիեննա կը գտնուի, Ռոյթէրէնց Թերթին մէկ խմբագրին հետ ունեցած մէկ խօսակցութեան պահուն բացարձակապէս ուրացեր թէ երկրծառալական չարժում մը կայ Մ. Նահանգներուն մէջ։ Փիլիպպեան կղզիներուն և Ակինալտոյի վրայ խօսելով, զօրավարը հաւաստեր է թէ այդ ապստամբութեան ազդեցութիւնը մեծ չէ եղած, և երկար ատենէ ի վեր կորսուած է իր կարեւորութիւնը։ Ջօր. Կրանթ՝ Փիլիպպեան կղզիներէն մեկնելու ժամանակը ապստամբութիւնը բոլորովին զսպուած է եղեր։ Ֆիլիբբինօները այժմ բոլորովին ապահով կը զգան ինքզինքնին։ Այժմ աւազակախումբեր չկան ինչպէս կային առաջ, մանաւանդ վերջին ապստամբութեան միջոցին։ Փիլիպպեան կղզիներու ապագան խոստմնալից, թէեւ պատերազմը մեծ ավերներ պատճառած ըլլայ բնականաբար։ Ծարատրագործութիւնը կատարելապէս զարգացման ճամբուն մէջ է։ Ապագային մէջ հունձքերը չատ աւելի առատ պիտի ըլլան ասկէ առաջ եղածներէն։ Մասնաւորապէս չաքարի հարատերութիւնը զարգացած է։ Ջօր. Կրանթի կարծեօք անօգուտ է Ամերիկայի մէջ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւն մտցնել։ Պատերազմի ատեն, միշտ բաւական պիտի ըլլայ դիմում ընել Ամերիկայի ժողովրդեան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Նիքոլա Ջարին հրամանով այս տարի հոկտեմբերին արձակուելիք նոր զինուորներուն թիւը պիտի հասնի 308600 հոգիի։ Աղեքսանդր Գ.ի ժամանակ, ուր Ռուսական բանակը զգալի կերպով զօրացած էր, ամէն տարի հազիւ 220000էն 240000 հոգի կը զինուորագրուէին։ Հետեւաբար այս տարի միջին հաշուով 70000 զինուոր աւելի պիտի արձանագրուի։ Բնական է դեռ չատ հեռու ենք ընդհանուր զէնքընկէցութեան գաղափարը իրականացած տեսնելէ։ Բայց պէտք չէ մոռնալ որ ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ։ Ռուսիա Սայր. Արեւելքի մէջ գրեթէ միակ մնացած է փառասէր Ճապոնի առջեւ, որ միշտ կը սպառնայ և Չինաստանի դէմ՝ որ նմանապէս թշնամի է իրեն։ Հետեւաբար պէտք է հզօր բանակ մը պահէ Ամուրի և Քորէայի սահմանագլուխին վրայ, եթէ չուզեր անդարմանելի աղէտներու ենթարկուիլ։ Միւս կողմէ Եւրոպայի հանդարտութիւնն ալ յուսադրուածին չափ ապահով չէ։ Տասներ ահագին թիւ մը պիտի կարծեն 308600ը, բայց այնպէս չէ։ Ռուսիա աւելի դիւրութեամբ զինուորագրութիւն կը կատարէ, քան Ֆրանսա կամ Գերմանիա։ Արդէն Ռուս զինուորագրութիւնը հազիւ մէկ երրորդն է տրամադրելի զինուորներուն։ Ռուսիա 132 միլիոն բնակիչ ունի, և ամէն տարին մէկ միլիոն հոգի տրամադրելի են զինուորագրութեան համար, բան մը որուն չնորհիւ Ռուսիա կրնայ վիճակով զինուոր գրել։ Ռուս Սայրուն բանակին զինուորներուն երկու երրորդ մասը քաղաքացի գունդերուն մէջ կ'արձանագրուի։ Ասոնք միայն քանի մը չաբաթ մարզանք կը կատարեն և երբ պատերազմ ծագի, ամէն ժամանակ պատրաստ են Բ. կարգի բանակ մը կազմելու։ Բայց Ռուսիա այս պահուս իր գլխաւոր ջանքը կը կեդրոնացնէ իր նաւատորմին վրայ։ Ջարին կառավարութիւնը ժամանակ մը երկար վրայ ձգած էր իր նաւատորմիղը, բայց Սպանեւամերիկեան պատերազմը, Անգլիոյ յայտարարութիւնները, չինական խռովութիւն իր աչքը։ Հիմայ Ռուսիոյ մէջ մեծ եռանդով յառաջ կը տարուի զրահաւորներու չինութիւնը՝ Բանի մը օր առաջ ծովը իջեցուեցաւ Այեստոլ Գ. զրահաւորը։ Ուրիշ Վրն ալ կատարելապէս պատրաստուած և Չինական ջուրերը մեկնած էր չորս մարտանաւերու հետ։ Նիկոլա Ա. զրահաւորն ալ Միջերկրականէ պիտի դրկուի, այնտեղի Ռուս նաւաբաժնին միանալու համար։ Զրահաւոր յածանաւերն մը ալ ծով պիտի իջեցուի ամառուան վերջերը։ Երկու իչոր թորփիլահալածներ ալ, որոնք Ֆրանսայի մէջ չինուած են, Հավրէն ճամբայ պիտի ելլեն ամսեան մը։

ՊՐԻՒՆԿԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ՝ Ֆիկարօի Թղթակցին ըրած յայտարարութիւնը, զոր հեռագիրը ծանոյց, խորհրդածութեան առատ նիւթ կը մատակարարէ Անգլ. Թերթերուն։ Սթանտըրտ սա տողերը կը գրէ.— «Անգլիոյ մէջ ամէն մարդ, նոյն իսկ պատերազմական, կը խոստովանին թէ Թրանսվալի և Օրանժի Անգլիոյ կցումը անհրաժեշտ պէտք մըն է։ Հետեւաբար միջին ճամբայ չկայ։ Կամ պէտք է որ մէկ կողմը ջախջախուի, և կամ միւսին կողմէ եղած բացարձակապէս անընդունելի պահանջումները։ Եւ որովհետեւ ոչ մէկ Անգլիացի պիտի ուզէր նոյն իսկ քննութեան առարկայ ընել Գ. Քրիւկէրի ուզածները, հետեւաբար պատերազմը պէտք է չարունակուի մինչև որ Պօէրներու դիմադրութիւնը խորտակուի։» Թայմզ կը գրէ.— «Քաֆր այդ ամբարտաւան հրաւէրին (Գ. Քրիւկէրի յայտարարութեան կ'ակնարկէ) միայն սա պատասխանը կրնայ արուիլ։ Այդ անտակ լեզու մը գործածողներուն դէմ պէտք եղածն է պատերազմը մինչև վերջին հասցնել, ինչպէս կ'ըսէ Գ Չէմբըրլէն, Բայց չենք կարծեր որ Պօէրք համաձայն ըլլան ինքզինքնին Հարաւ Աֆրիկեան հանրապետութիւններուն պետ կոչող անձերու։» Տէյլի Նիւզ կը կարծէ թէ Պօէրները պիտի ընդունին Հօմ Րուլը (ներքին ինքնօրէն կառավարութիւնը)։ Մորնինկ Բոսթ դիտել կու տայ թէ նախագահ Քրիւկէր չի տեսներ որ արդի պատերազմներուն մէջ վճռական գործիչը Անգլիական կառավարութեան կարծիքն է միայն։ Տէյլի Կրաֆիք կը յայտարարէ թէ որչափ ատեն որ Գ. Քրիւկէր համաձայն ըլլայ Պօէրներուն հետ, անկարելի է ո և է կարգադրութեան յանգիլ բանակցութիւններ կատարելով։ Բայց նոյն թերթը կը յուսայ թէ Պօէր զօրավարները պիտի սորվին անգամ մըն ալ աչքէ անցընել պատերազմը չարունակելու համար իրենց տուած որոշումը, եթէ իմանան թէ Գ. Քրիւկէր միայն չոր յոյս մը ունի օգնութեան։

—Քրիւկէրեան չրջանակներու մէջ խօսք կայ թէ ծերունի նախագահը՝ առիթ առնելով Գ. Չէմպըրլէնի կողմէ եղած նոր սպառնալիքները՝ կոչ մը պիտի ընէ աչխարհի բոլոր երկրներուն եկեղեցեաց ի նպաստ խաղաղութեան մը, դանէ դիմում մը ընեն Անգլիոյ, անոր յիչեցնելու համար քաղաքակրթութեան և մարդասիրութեան օրէնքները, որոնք գծուած են Լա Հէյի դաչնագրին մէջ։ Եթէ տէրութիւնները չկամենան Քրիւկէրի այս կոչումին, Պօէրները ա՛լ մարկ չպիտի ընեն իրենց խղճին ձայնը, և ամէն կարելի վրէժխնդրութիւն ի գործ պիտի դնեն Թշնամիին բարբարոսութիւններուն դէմ, և պիտի գործադրեն իրենց առաջարկուած ամէն միջոց, կարգ մը անակնկալ հարուածներ տալու համար Անգլիոյ։

ԿՈՄՍ ՎԱԼՏԵՐԶԷ հինգչաբթի օր Համպուրկ հասնելով ընդունուեր է Վիլհելմ կայսեր ներկայացուցիչին, պատերազմական նախարարին և քաղաքային իչխանութիւններուն կողմէ։ Վիլհելմ Բ. Արծանիւթի պատուանշանը չնորհեր է կոմս Վալտէրզէի, և հրամայեր է որ Թնդանօթաձիգներու Թ. գունդը ասկէ վերջը Վալտէրզէ կոչուի։

ՋՕՐ. ՊԱՐԱԹԻԷՐԻ, որ հաբեշական պատերազմին ատեն իտալական բանակին հրամանատարն էր, մեռեր է առջի օրը, սաստիկ քաղցկեղէ։

ՔՐԻՍՊԻԻ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ.— Իտալիոյ նախկին հաչտակալ վարչապետին ընտանիքը զգալով թէ իր պէտքին մասը մօտալուտ է, կը խորհի հրատարակել անոր յիչատակները։ Տարիներէ ի վեր Գ. Քրիսփի սովորութիւն ըրած էր օրագրի մը մէջ օրը օրին ծանօթագրել իր և իր ժամանակիցներու կեանքին գլխաւոր դէպքերը։ Քիչ ժամանակ առաջ սկսեր էր այս խիստ հաւաքած ծանօթագրութիւնները գործածել իր Ցիշատակներու խմբագրութեան համար։ Արդ, այս աչխատութիւնը չատ յառաջ տարուած չէր, և ուրիշ մը պիտի հրաւիրուի զայն աւարտելու համար։ Օտար հրատարակիչ մը, որ Անգլիացի ըլլալ կը կարծուի, 400,000 Փր. առաջարկեր է, այդ յիչատակներու հրատարակութեան իրաւունքը իր սեփականութիւնը ըլլալու համար։

Նոբալէէն հասած հեռագիրմը նայելով, Քրիսփիի այս ծանօթագրութիւններուն և յիչատակներուն մէջ չատ կարեւոր մասեր կան եղեր։ Տիկին Քրիսփի տունը Համ գտնուող իր մէկ բարեկամին տունը փոխադրել տուեր է։ Գ. Քրիսփիի օրագիրը 36 տարուան իր քաղաքական կեանքը կը պարունակէ։ Ասկէ զատ երկու սաւուր հատորներու մէջ արձանագրած է իր դիտողութիւնները։ Գ. Քրիսփիի հիւանդութեան սկզբնաւորութենէն իսկ միջոցներ ձեռք առնուեր են, որպէս զի ոչ ոք կարենայ Քրիսփիի աչխատութեան սենեակը մտնել։ Հաւանական է որ այս Թուղթերը կնքուին, որպէս զի Քրիսփիի զաւակ կինը՝ Տիկին Ռօզալի Մանմասօն՝ որ կ'ապրի տակաւին, չկարենայ ո և է փորձ ընել այդ ձեռագիրները գրաւելու, բան մը որմէ կը վախցուի։ Միւս կողմէ Համ մէն կը ծանուցուի թէ Գ. Քօքօ Օրթիւ, դատական նախարարը, ուզելով պետութեան իրաւունքները պաչտպանել Գ. Քըրիսփիի Թուղթերուն վրայ, Ջիանայի հատորաց դատաւորին հեռագրեր է որ նախկին վարչապետին մահուանէն անմիջապէս ետքը կնքել տալ տանէ անոր բոլոր Թուղթերը։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ԿԱՑՍՐՈՒՀԻՈՑՆ մահուան վրայ խօսելով, Պերլինի Թերթերը կ'ըսեն թէ խաղաղիկ կերպով և առանց տառապելու աւարտած է իր վերջին չունչը։ Անգլիացի հովիւը աղօթք մը կարդաց, և կայսրը և կայսերական ամէն բոլոր անդամները խորին յուզմամբ իրենց վերջին հրաժեչտը տուին սիրեցեալ հանգուցելոյն։ Իր սիրական ծաղիկները, ճերմակ չուչաններ, զետեղուեցան կայսրուհւոյն կարկամած ձեռքերուն մէջ, և կայսերական ընտանիքին անդամները սեթութեան տակ ընկճուած դուրս ելան հանգուցելոյն մեռած սենեակէն։ Ցետոյ Վիլհելմ կայսրը անձամբ իր հանգուցեալ մօր անկողնոյն չուրջը բերաւ անոր հին և հաւատարիմ ծառաները, որոնք լացին աղօթեցին իրենց տիրուհւոյն անկողնին քով։ Կայսրուհւոյն մահուանէն անմիջապէս վերջը ձիով և հեծանիլով լուրը տարածուեցաւ դրացիքէն քաղաքը, և անմիջապէս սուգի դրօշակներ պարզուեցան ամէն կողմ։ Ցուղարկաւորութիւնը Ֆրիտրիխշհօֆի մէջ պիտի կատարուի առանց մեծ հանդէսներու։ Հանգուցեալին մարմինը ժողովրդեան ի տես չպիտի դրուի։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ.— Բարիզեան Թերթեր կը ծանուցանեն թէ ընկերակցութեանց վրայ դրուած օրէնքին հետեւանօք, կարգ մը կրօնական միաբանութիւններ արտօնագիրներ խնդրեր են Ֆրանսա. կառավարութենէն։ Մինչև հիմայ Ֆրանսայի կրօնից նախարարութեան խնդրանքներ հասած են կիներու ութ Միաբանութեան կողմէ, որոնք ութսունեւութ կրօնական հաստատութիւններ ունին, և այրերու միակ Միաբանութեան մը կողմէ, որոնք չորս հաստատութիւններ կը վարեն։ Կառավարութենէն արտօնագիր խնդրող այրերու միակ միաբանութիւնն է Մարինեաքի (Ժիրօնտ) Բասիլոն խաղներու Միաբանութիւնը։ Դոմինիկեաններն ալ ծանուցած են թէ արտօնութիւն պիտի խնդրեն կառավարութենէն պաչտօնապէս ճանչցուելու։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ՀԱՅՐ ՏԻՏՕՆ, Ֆրանսայի ծանօթ քարոզիչը, արձան մը ունենալու վերջապէս։ Այս արձանը, որ նչանաւոր քանդակագործ Տընի Բիւչի գործն է, կը ներկայացնէ Հայր Տիտօնը ոտքի վրայ, պարզ փիլոնով և Թեւերը կուրծքին վրայ խաչաձեւած, ձեւ մը զոր չատ կը սիրէր և քարոզ խօսած միջոցին անգամ այնպէս կ'ընէր։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ջրանցքները քննելու համար Ֆրանսական մասնախումբ մը գացեր է Տորթմունտ և այցելեր է Նաւահանգիստը։ Մասնախումբը յետոյ Պրէմէն գացեր է, ուր հանրօգուտ չինութեանց աշորենին ներկայացուցիչը բարի գալուստ մաղթեր է, ծերակոյտին կողմէ։ Մասնախումբը պիտի այցելէ Նաւահանգստին չէնքերը, և յետոյ Պրէմերհավէն պիտի երթայ Թիւ չոգենաւով, զոր ծերակոյտը իր տրամադրութեան տակ դրեր է։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ-Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 — 1319 Ձ. 1901 Լ.

Օր	ՑՈՒԼԻՍ	Րեպի-ւլէր	Օգոս.
28	ՇԱԲԱԹ, Սրբոց Հայրապետացն Աթանասի և Կիւրղի և Գրիգորի աստուածաբանին։	25	10
29	+ԿԻՐԱԿԻ, Դ. Զկնի Վարդավառի։ Հոգւոց։	26	11
Կէսօր 5.5			Կէսօր 4.52

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1846 յուլիս 29ին Կորքիցայի մէջ կը մեռնի և Իզմիրի մէջ կը Թաղուի Պետրոս ամիրա Յուսուֆ, սեղանաւոր և Եգիպտոսի փոխարքային Թրիէստէի գործակալ, բարերար և մեկենաս։ Ծնած էր 1780ին Իզմիրի մէջ։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմաչափին աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	26	Պէյրութ	28	Պետերսբուրգ	18
Աղեքսանդր.	18	Փարիզ	—	Վիեննա	15
Յաֆա	23	Աթէնք	27	Բերլին	20
Իզմիր	—	Լոնդոն	—	Մադրիտ	31

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութեան դիմում եղած է, այս անգամ սեփական թղթին վաճառման գործը առաձնելու համար, ըստ որում այդ մասին պայմանաւուած 5 տարուան պայմանագրութիւնը լրացաւ այս տարի։ Այս գործը 3 400 ոսկի հասոյթի խնդիր մըն է. հետեւաբար անտարբերութեամբ չի կրնար դիտուիլ։ Աներեւակայելի կը թուի այս ուրախութիւնը, երբ Հիւանդանոցի տարեկան նուագահանդէսէն այնքան ջանքերով և ճիգերով 7-800 ոսկի կը գոյանայ, բայց նոյն համեմատութեամբ ջուր չենք զգար երբ Հիւանդանոցի հասոյթէն մէկ հասոյթ եղող այս սիկարի թուղթէն տարին 4.500 ոսկի կը կորսուի։ Հաչիւները կը ցուցնեն թէ հինգ տարի առաջ 450-500 ոսկի հասոյթ առնուած թուղթէն անցեալ տարի 200 ոսկի գոյացեր և այն ալ Հիւանդանոցի սնտուկը չէ մտեր. բայց թէ ո՞ւր մնացեր է, Հոգաբարձութեան գործն է ստուգել և այդ դրամը ձեռք բերել։ Միայն թէ հիմայ պայմանագրութեան լրանալուն առթիւ, գործէ հասկցող մէկը դիմում կ'ընէ Հոգաբարձութեան, առաջարկելով որ 250 ոսկի կանխիկ գումար մը տայ Հիւանդանոցին և հետզհետէ նոյն թուղթին ընդունելութիւն գտնելուն համեմատութեամբ աւելցնէ իր վճարումները։ Այս հաչուով կը յուսացուի որ այս տարի 350.400 ոսկիի հասոյթ գոյանայ, եթէ հարկ եղած կերպով մըղում տրուի գործին։ Մենք կ'ըսենք որ մերիւս աւելի չահաւէտ պայմաններ առաջարկողներ ալ գտնուին, ուստի Հոգաբարձութիւնը Թող հրաւիրէ մասնագէտ և ձեռնհաս անձերը, իրենց առաջարկութիւնները ներկայացնելու։ Միւս կողմէ կ'ըսուի նաեւ թէ Հոգաբարձութիւնը անցեալ տարուընէ ունեցած 200 ոսկիի կորուստը ապահովելու համար հին պայմանագրութիւնը վերանորոգած է յուլիս մէկին։ Այս լուրը ճիշդ ըլլայ թէ ոչ, խնդիրը այնքան կարեւոր է որ, կը յուսանք թէ Հոգաբարձութիւնը այս դիտողութիւնները նկատողութեան կ'առնէ իր մօտաւոր նիստերուն մէջ։ Իրաւ է որ այս օրերս թուղթերու կափարիչները և տեսակը, մէկ խօսքով ներսը ու դուրսը փոխուած են, բայց մատակարարութեան վիճակը չէ փոխուած և տարեկան մեծ գումար մը կ'կորսուի կարեւոր կէտն ալ այս է։

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ բարեգործական ընկերութիւններու կանոնագրութիւնը պիտի վերաքննուի յառաջիկայ աչնան։ Այդ նպատակաւ յանձնաժողով մըն ալ կազմուած է, որուն մասնակցելու համար Ս. Կաթողիկոսին կողմէ ալ ներկայացուցիչ մը պիտի հրաւիրուի։ Ռուսական Թերթերու հրատարակած այս տեղեկութիւններէն կ'երեւայ որ, մէկ երկու տարի առաջ ռուս կառավարութեան կողմէ Հայոց բարեգործական ընկերութիւններու մասին գծուած օրէնքը պիտի բարեփոխուի, որուն կարգ մը սեղմումներուն դէմ գանգատներ կային և չատ տեղեր ալ բոլորովին լուծուեցան այդ կարգի ընկերութիւնները։ Եթէ ըլլայ կարգադրութենէն չպիտի նպաստաւորուին այդ մարմինները, հարկ չկար Կաթողիկոսական ներկայացուցիչի մը, այլ մանաւանդ վերաքննութեան այդ կանոնագրին, որ տեսական եւ Ռուսին կանոն ըլլալու համար սահմանուեցաւ։ Գործին արտաքին երեւոյթէն այնչափը միայն կրնայ հասկցուիլ. կը յուսանք թէ մինչև աչուն աւելի լուսաբանուի այս վերաքննութեան չարժառիթը

ՏԱՐԻ ՄԸ բոլորեցաւ այն օրէն ի վեր, երբ Պաչտամանի քաղաքներէն սկսելով Պոլիս և գաւառները ցուցակական արտա-

յոյաութիւններ եղած Գրիգոր Զօհրապի յիշատակին համար։ Կը յուսացուէր որ իր մահուան տարեդարձին օրն ալ, յուլիս 17ին, հոգեհանգստեաններ կատարուէին մասնաւորապէս այն վանքերու մէջ, ուր հանգուցեալին նպաստովը բացուած որբանոցներ կան։ Մոսկուայի մէջ երկու Ռուս նըշանաւոր իրաւաբաններ տեղական դատական իշխանութեան գիրմը ներկայացնելով յիշեր են իրենց «Թանկագին ընկերոջ» ձեռնհասութիւնը և բարոյական հանգամանքները, և առաջարկեր են Զօհրապի մահուան օրը փաստաբանական խորհրդի ներկայութեամբ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարել առաքելական հոգեւորականութեան միջոցով Զօհրապի գերեզմանին վրայ, պսակ դնել գերեզմանին վըրայ, նոյն օրը հրապարակային նիստ ընել հանգուցեալին յիշատակին նուիրուած, խորհուրդի դահլիճը զարդարել հանգուցեալին պատկերով, փաստաբանական գաւառակներ մէջ հանգստանակութիւն բանալ հանգուցեալին պատկերը դնելու և անոր անունով Մոսկուայի կայսերական համալսարանի իրաւաբանական բաժանումի մէջ Թոշակաւոր աշակերտ մը պահելու համար։ Օտարազգի զարգացեալ անձնաւորութիւններու կողմէ Զօհրապի յիշատակին եղած այս պատիւը անգամ մըն ալ կը բարձրացնէ արժէքը այն սրտով ու մտքով մեծ անձնաւորութեան որուն համար կ'ըսեն իրենց մասնագիր գրին մէջ. «Անոր վերջին առտիճանի չնորհալի, ազնիւ և խորապէս մարդասիրականգործունէութեան ը այդ ասպարէզին մէջ (իրաւաբան հրապարակախօս) ականատես եղած ենք և չատ լաւ յայտնի է ամենուս։ Նա սահմանեց անոր համար յիշովին արժանաւոր կերպով լայնասփիւռ հռչակ և անուշին Թուով անկեղծ յարգողներ, սկսելով մեր բանիմաց ամենաբարձր և ամենալաւ մասի ներկայացուցիչներէն մինչեւ կիսագրագէտ գիւղացին»։

ԲԱՐԻԶԻ Հայերը իրենց մատրան չինութեան պէտք եղածէն աւելի ոգեւորութեամբ կը զբաղին։ Երէկ մեր Թղթակիցը կը գրեր թէ՝ հողին գնման և փոխանցման գործողութիւնները մինչեւ 10-15 օր կ'աւարտին, ու անկէ անմիջապէս վերջ չինութեան սկսիլ կարելի կ'ըլլայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ քաղաքէ մը կը գրեն մեզի թէ Այցելու Հովիւ Պողճեան Վրդ. այլ եւս ձանձրացած և յուսահատ իր վիճակէն, կը սպասէ որ ժամ առաջ առաջնորդական ընտրութեան խնդիրը կարգադրուի և հեռանայ այս տեղէն, ու կը հարցնէ թէ այս գործը ե՞րբ իր վերջնական կարգադրութիւնը պիտի ստանայ։ Մենք գիտենք որ այս մասին եղած ծրագիրը Խառն Ժողովոյ օրակարգին մէջ է, և Թերեւս յառաջիկայ նիստին նկատողութեան առնուի։ Նամակագիրը կ'ըսէ թէ Պուլկարիոյ իւրաքանչիւր քաղաքէն ներկայացուցիչներ նշանակուելով կամ քուէ զրկուելով կարելի է առաջնորդի ընտրութիւն կատարել, ինչպէս անգամ մը եղաւ Պարսկաստանի մէջ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ կը գրեն թէ զանազան բերքերու արժէքը իյնալուն պատճառաւ անդարց հայ վաճառականները այս տարի մեծ վնասներ կրեր են։

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ վարժարանին մէջ կատարուելիք ուսուցչական փոփոխութեանց վրայ խորհրդակցելու համար, երէկ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն ոչ ոք կրցաւ ներկայանալ Ուսումն. Խորհուրդին, որովհետեւ այս մասին եղած հրաւիրագիրը որ յուլիս 24 Թուական կը կրէ, երէկ, յուլիս 27, կէս օրէն վերջը հաղորդուեր է Թաղ. Խորհուրդին։ Եւ բարեբաղդաբար Կէտիկ Փաչան մօտ է Գատըգիւղարանի, ապա թէ ոչ Թերեւս այն առանց պիտի հասնէր, երբ վարժարանները վերաբացուելով դասերն ալ սկսած ըլլային։ Եւ այս յապաղումը դուցէ բարեբաղդութիւն մը եղաւ, որովհետեւ եթէ Թաղ. Խորհրդոյ անդամները ներկայանային, պաշտօնավարող այնպիսի տեղեկութիւններ պիտի տային, որ չատ նըպաստաւոր չպիտի ըլլար անոնց համար, որոնք գերմարդկային ճիգեր կ'ընեն արդէն խախուտ դիրքերնին ամրացնելու նպատակաւ։ Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդը պաշտօնի գլուխ անցած չէ տակաւին, և պաշտօնը լքող Թաղ. Խորհուրդը, որ ընդունած է Ուսումն. Խորհրդոյ հրաւէրը, յառաջիկայ նիստին պիտի ներկայանայ «Նոր կարգադրութեանց վրայ խորհրդակցելու», որուն համար միայն հրաւիրուած է։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ատենապետութեամբ Տքդ. Թորգոմեան էֆէնտիի և ի ներկայութեան անդամոց մեծամասնութեան, և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ 1.—Դուրեան Լիլանայ Թաղին Հայկազեան և Թամարեան երկսեռ դպրոցներու 1898է 1901 երեք տարուան ուսումնական վիճակի մէկ տեղեկագիրը զեկուած ըլլալով, Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ զայն և անոր պարունակութենէն գոհութեամբ տեղեկացաւ նոյն վարժարանաց բարեկարգ և կանոնաւոր վիճակին։ 2.— Գըհճալարեն Յուսիկ Վ. Խաժերեան գրով մը զեկած էր երկու դասագիրք «Թարգման դասաւորականութեան» մէջին և բարձրագոյն դասընթացքէ համար և խնդրած էր վաւերացնել զայնս ի պէտս Ազգ. վարժարանաց։ Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով նոյն աշխատասիրութիւնները, որոնց քննութեամբ մը բառացի նախապէս թէ, անոնց պատրաստութիւնը կը համաձայնի՞ ուսմանց ծրագրին բարոյական դաստիարակութեան ճիւղի ատենդման, և այս մասին անօրինեց պարտ ու պատշաճը։ 3.—Յարութիւն էֆ. Բէչէճեան գրով մը ներկայացուցած էր իր պատրաստած «Կենդանի պաշտօնավարութիւն և իր օգուտները» անուն գրքոյկը։ Խորհուրդը գնահատելով այդ աշխատութիւնը, որոշեց անոր ընթերցումը յանձնարարել Ազգ. ուսուցչաց։ 4.—Ըստ արդեանց կատարուած վերջին քննութեան, վաւերեց «Գերմաներէն քերական և զրուցատրական ընթերցարան» զոր պատրաստեր էր Անդրանիկ էֆ. Բէօսէլեան և որոնեց անոր գործածութիւնն Ազգ. վարժարանաց մէջ։ 5.—Կարնոյ Սաայն. առաջնորդ Զաւէն Վ. գրով մը ուղարկած էր վիճակին յորակեց Խնուս, Իսպիր, Կիսկիմ և Դերջանի Ազգ. վարժարաններու վիճակագրութիւնը. նոյնպէս Պուլկարիոյ այցելու հովիւ Բարթուղիմէոս Վ. զըրկած էր Ռուսճուգի Ազգ. վարժարանի վիճակագրութիւնը։ Խորհուրդն ուշադրութեան առաւ զանոնք և իր գոհունակութիւնը յայտնելով որոշեց անցունել նաև այլ վիճակագրերնե գաւառ. ազգային վարժարանաց վիճակագրի Բ. հատորին մէջ։ 6.—Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան ըստ յանձնառութեանն պատրաստած լինելով մանկապարտէզպատանուհեաց դասընթացքի ծրագիրը, անձամբ ներկայացուց զայն։ Խորհուրդն իր գոհունակութիւնն յայտնեց յիշեալ էֆ.ի սոյն աշխատութեան համար, և որոշեց յառաջիկայ կարեւորը անօրինել նոյն ծրագրին գործադրութեանն համար։ 7.—Էդիրնէէն, Գոլըգէսիրէն և Մայրաքաղաքէս մէկ քանի Թաղերէն վարժարանաց համար ուսուցիչներ խնդրուած լինելով, յանձնուեցաւ խորհրդոյ քարտուղարութեան, այդ պաշտօններուն յանձնառու ընարելի ուսուցչաց տալ կարեւոր ծանօթութիւններն այդ մասին։ —Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև գաւառական, տեղական Ազգ. վարժարանաց վերաբերեալ զանազան խնդիրներով և անօրինեց միանգամայն մէկ քանի ուսուցչաց վկայականի վերաբերեալ գործերը։

ՏԻՐԱՅՐ Վ. վաղը առաւօտ կը պատարագէ Բուժելի Հիսարի եկեղեցւոյն մէջ։

ՔԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

9 Օգոստոս 1901

Ֆրանսական 3% զեղչուեցաւ	101.35
Րէժի	314
Տոնաւլիա	25.
Երկաթուղի	104.75
Գոնք Օթթոման	526.
Թրանսվալ	83.75

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ նըստած Համիտիէ մզկիթը գնաց, ուր Ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը, կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ֆրանսայի, Շուէտ-Նորվէկիոյ և Հելլենական դեսպանները, Յունաստանի վարչապետին կինը, զաւակը, աղջիկը, եւ Հելլէն դեսպանին քեռորդի Պ. Թէոտոր Պոլթաճի և տիկինը, Գերման զօրականութը և Ա. Թորգոմեանը, եւ 10ի չափ օտարազգի հիւրեր, որոնցմէ ոմանք սենեակին ներսէն պէյի միջոցաւ կայս. մեծարանաց արժանացան։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԸ.— Սելանիկի մէջ հրատարակուած Թերթի մը մէջ կը կարդանք.— «Մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, ներքինական կառավարութիւնը յայտարարած է թէ ձեռք առնուած միջոցները պիտի ջնջուին, Օսմ. ծառայութեան մէջ առնուած անգլիացի միջոցառաջին՝ կասկածելի հիւանդութեան մասին իր կարծիքը յայտնելէն անմիջապէս ետքը»։

ԹՈՒՆԱԻՈՐՈՒՄ.— Իզմիրէն կը գրեն օգոստ. 3 Թուով.— «Քաղաքիս հայազգի մէկը անցեալ գիշեր բարեկամ մը տուն հրաւիրեց ճաչելու համար։ Գիշերը հայագործը և ընտանիքին միւս անդամները սաստիկ ցաւեր զգալով արթնցան։ Բժիշկ մը կանչուելով յայտարարեց թէ Թունաւորման դէպքեր պատահած են։ Յաջորդ օրը հայագործը աղէկնալով ուզած իր բարեկամին տունը գացեր է, անոր առողջութիւնը հարցնելու համար։ Սակայն զարմանքով տեսեր է որ դագաղ մը այդ տունէն դուրս կը հանեն։ Իր բարեկամը մեռած էր։ Քննութիւն կատարուելով հաստատուած է թէ հիւանդ կովի մը միսը կերուած է, զոր բժշկել չկրցած էին «նպատակով»։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Հելլենական կառավարութիւնը յուլիս 23էն սկսեալ 8 օրուան քարանթինա հաստատած է Եգիպտոսէն եկողներու դէմ։

—Աղեքսանդրիոյ մէջ չորեքշաբթի օրը ժանտախտէ մահացու դէպք պատահած է։

ՏԱՐԱՓՈԽԻԿ հիւանդութեանց մասնագէտ Տոքթ. Պէչի ամէն օր Գաւաղի ժողովրդը այցելած առողջապահական յանձնաժողովին միւս անդամներուն հետ ներկայ գտնուած է, ըսուած էր, նաեւ Տոք. Նեքրլ. «Մօնիթէօր» իր երէկուան թիւին մէջ սոյն տեղիւթեան տանելով կը ծանուցանէ թէ Տոքթ. Նեքրլ անդամ չէ առողջապահական յանձնաժողովին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.— Մադրիտէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՝ Սպանիոյ խնամակալ Քրիստինէ թագուհին երեկ Սան-Սէպաստիանոյի պալատին մէջ ընդունեց է Օսմ. մասնաւոր պատուիրակութիւնը, որ պաշտօն ունի Վեհ. Սուլթանին կողմէ Վեհ. Ալֆոնսօ ԺԳ. պատանի Թագաւորին յանձնելու Իմթիյազի ականակուռ պատուանշանը, որ սովորաբար միայն վեհապետներու կը տրուի։ Օսմանեան պատուիրակութիւնը այս պալատին ներկայ գըտնուեր է։

ՎԱՌՆԱՅԷՆ հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Սեւ Ծովու ռուսական տորմիղը դիրծովակալ Հիլտգրանտի հրամանատարութեամբ չորեքշաբթի օրը Բէօսթէնճէէն այդ նաւահանգիստը գացեր է, ուր պիտի մնայ երեք օր։ Պուլկար նախարարները ինչպէս գրած էինք, Վառնա կը գտնուին ծովակալն ու սպաները ընդունելու համար, յանուն Պուլկարական կառավարութեան։ Տորմիղին սպաներուն ի պատիւ հանդէսներ պիտի տրուին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.— Մայրաքաղաքէս «Սթամպուլ»ի քաղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ Քարափի ընկերութիւնը Կ. Պոլսոյ քարափները կայս. կառավարութեան ծախելու համար 45 միլիոն Փր. կը պահանջէ, մինչ Բ. Դուռը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, 40 միլիոն Փր. գին առաջարկած է։

ՅՈՒՆԱՑ Գատըգիւղարանը այցելեցին Մ. Բօլ Սթէֆանովիչ և Յունաստանի վարչապետին կինը՝ տիկին Թէոդոքիս, որոնք Տ. Նոռքիմ Գատըգիւղը հոն չգտնելով իրենց այցետոմսերը Թողուցին։

—Հելլենական դեսպանը նոյն իրիկունը այցելեց Տ. Նոռքիմ Գատըգիւղին։

ՄԵՍԱԺԸՐԻԻ «Սերվէն» չոգենաւը, որ Քարափին մօտեցած է, գինքը ծովերէն կառող պողաններ զանազան աւարկաներով պատած է, մուկերուն ցամաքէն չոգենաւը մտնելը արգիլելու համար։

ՀՌՈՄԻ Օսմ. դեսպան Րէշիտ պէյ կայս. Թոյլտուութեամբ արձակուրդով Պոլիս մայրաքաղաքս պիտի գայ։

ՏՔԴ. ԼԻՆՏԱՈՒ.—Վիեննական Թերթի մը մէջ կը կարդանք թէ Համբ. Գարտուց Վարչական Խորհրդոյ անդամ և Գերմանացի բաժնետէրերու պատուիրակ Տքդ. Րիշարդ Լինտաու, որ տասը տարի չարունակ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան իրաւագէտ - խորհրդական պաշտօնը վարած է, մօտերս իր խնդրանօք հանգստեան պիտի կոչուի, և բնակութիւնը պիտի հաստատէ Պալթիկ ծովու գերմանական Հելիկոլանտ կղզին մէջ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂԸ.—Աթէնքի Թերթերուն մէջ կը կարդանք թէ ծովակալ Զոթոսի հրամանատարութեան տակ գտնուող Յունաստանի չրջուն տորմիղը մօտերս Սելանիկ երթալով, ծովակալը տեղւոյն կուսակալին պիտի յայտնէ Հելլենական կառավարութեան չնորհակալութիւնները, Նաֆոյի մէջ Զաակին «Բաղրա» գըրահաւորին եղած փայլուն ընդունելութեան համար։ Հելլենական տորմիղը ի վերջոյ պիտի այցելէ Այնորոզի, Իզմիրի և Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստները։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան Ա. Թարգման Պ. Մաքսիմօֆ նախընթաց գիչեր Պեօյիւքտէրէի մէջ ծովային զբօսանք մը կազմակերպեց։ Պ. Մաքսիմօֆ Պեօյիւքտէրէի Բաղչեհանէ վերձելով դալըբնոց և ոստերով զարդարել տուաւ, չորս կողմը գունաւոր լապտեր վառեց և նաւուն մէջ կէթառի ու մանտոլինի նուագածութիւններ ընել տուաւ։ Դեսպանատան «Ջերնոմորեց» պահականաւն ալ նոյն գիչերը մինչեւ ժամը 7 ելեկտրական լոյսով լուսաւորեց Պեօյիւքտէրէի քարափը։

ՄԵՔԼԵՄՊՈՒՐԿ ՇՎԵՐԻՆԻ դուքսն ու դքսուհին առջի օրը ընկերակցութեամբ գերմանական դեսպանատան գործակատար Պարոն տը Վանկէնհէյմի, այցելեցին Պոլսոյ Մեծ Շուկան, ուրկէ մէկ քանի առարկաներ գնեցին։ Նոյն բարձրութիւնները ապա պատեցան Նուրը Օսմանիէ մզկիթը, և ապա Սիրքէճի իջնելով «Րեհալեր» չոգենաւով ուղղակի Թարաբիա դարձան։ Դուքսն ու դքսուհին երէկ Սելամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուելէ ետքը գերմանական «Սթամպուլ» չոգենաւով ուղղակի Համպուրկ ուղեւորեցան։

—Դուքսն ու դքսուհին անցեալ օր այցելեցին նաեւ Եէտի Գուլէի պարիսպները և հին աւերութիւնները։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարաններու վերատեսչութենէն խնդրուած է որ Պոլսէն և Բէյրութէն վերջնական քննութեան ենթարկուելու համար բժշկական վարժարան դրկուող վերաուրեալները մէկէ վերջ վարձք վճարելէ ազատ ըլլան։

ԱՆՁՐԵՒԸ.—Նախընթաց օրը մինչեւ մայրաքաղաքիս մէջ սաստիկ տաք մը կը տիրէր, Մաքրիգիւղի մէջ յորդառատ անձրեւներ տեղացեր են, և կիներու յատկացեալ ծովու բաղնիքին վրայ կայծակ իյներ է, բայց բարեբաղդաբար այդ պահուն հոն ոչ ոք գտնուելով ո և է արկած չէ պատահեր։

ՀՐԴԵՀ.— Առջի գիշեր ժամը 1ին Գալաթիա Մուսայի մէջ պատահած հրդեհը (որուն համար սխալմամբ «Աէնիգիւլ ծագած է» գրուած էր երէկ) ուրիշ բան չէր եթէ ոչ ծովեզերքին վրայ դիզուած աւաչեղներու կրակ առնելը։ Ուէէ նիւթական վնաս պատահած չէ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ՍՈՒՐԱՏԸ.— Երէկ գրած էինք թէ Բերա, Թէփէ Պաչիի քաղինտներէն մէկուն մէջ Սոկրատ Եարկիմաքիս անուն Յոյն երիտասարդ մը րէվոլվէրի հարուածով մը անձնասպան եղած էր։ Ոստիկանութեան կողմէ կատարուած քննութենէն ստացուած է որ այդ երիտասարդը չոգենաւային ընկերութեան մը մէջ պաշտօն կը վարէ եղեր 15 ոսկի ամսականով։ Իր հօր մեռնելէն ետքը անոր Թողած մեծ գումարը կորգ մը խաղերեց կիներու հետ ծախսելէ ետքը, երբ անտեր է որ անոնց երեսէն աղքատ հիւանդութենէ մը բռնուած է, զայն անբուժելի կարծելով անձնասպան եղեր է։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ.— Այս գիշեր ժամը 2ին Սկիւտար Զէֆթիլիկի Թատրոնին մէջ Մընակեան էֆ.ի Օսմ. Թատերախումբին կողմէ պիտի ներկայացուի ԲԱՐԻԶԻ ՄԻՍԹ ՓՈՂՈՑԻ ՈՃԻՐԸ, 7 արարուածով ողբերգութիւնը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԵՏԻՐՍՊՈՒՐԿ, 8 Օգոստ.—Ջինաստանի մէջ ռուսական երկաթուղեաց անօրէնութեան հրահանգ զրկուեցաւ նոյեմ. 1էն առաջ Նիքոլա Բ. Զարին նախագահութեան տակ գտնուող անդրսիպերիական յանձնաժողովին ներկայացնել իր վարչութեան հաշիւը, ցուցնելով թէ ո՞րքան վարկի պէտք ունի խնդրոյ առարկայ եղած երկաթուղիի գիծին չինութիւնը աւարտելու համար։

ՄԱՏՐԻՏ.— Արտաքին գործոց նախարարը Պաքսելոնայի Թերթի մը Թըղթակցին հետ տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարեց թէ՝ Անգլիացիներու կողմէ Ալկէզիրասի մէջ չինուած չէնքը ռազմագիտական հանգամանք մը չունի, և թէ պարզապէս Սանսըրիսէ մըն է լերան գագաթին վրայ չինուածը։

ԼԱՀԷՅ.— Մայր-Թագուհիին ծննդեան տարեդարձը ամբողջ Հոլանտայի մէջ տօնուեցաւ մեծ խանդավառութեամբ։ Լա Հէյի մէջ փողոցները դրօշազարդուած էին։ Զօրահանդէս, նաւահանդէս և լուսավառութիւններ կատարուեցան, հրախաղութիւններ եղան, մեծ հացկերոյթ մը տրուեցաւ և ժողովրդային հանդէսներ տեղի ունեցան։

ՊՐԵՏՈՐԻԱ.— Պօէրները Անգլ. պահակախումբի մը վրայ յարձակելով 25 հոգի գերի բռներ են։

ՊԱՐԻԶ.— Գերմանական Հէլ- յածանաւակը Պրեսթ հասաւ։ Պաշտօնական այցելութիւններ փոխանակուեցան։ Պրուսիոյ Հայնրիխ իշխանը վաղը Պրեսթ կը սպասուի։

ՆԱՊՈԼԻ.— Այս օրերս հոս ժամանեց Կոմէկ անուն մէկը, որ մեռած կը կարծուէր և կուգայ Փիլիպինեան կղզիներէն, ուր աքսորուած էր 39 տարիէ ի վեր։ Այս մարդը 29 տարեկան հասակին մէջ դատապարտուած էր աքսորի, և այժմ 68 տարեկան է. նոյն կղզին մահաբեր կլիմային ազդուած չերեւիր։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 օգոստոս.—Անգլիական տարբերին աղմարարձքը չպիտի կատարուին, Գերմանիոյ Ֆրետերիք Մայր-կայսրուհւոյն մահուան հետեւանօք։

—Թէ՝ Լորտերու և Թէ՝ Երեսփոխանական ժողովները որոշեցին յանուն Անգլիական ազգին վիշտակցել Բ. կայսեր և Էտուըրտ Թագաւորին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Սառրերկրեայ ելեկտրական երկաթուղիին չինութիւնը ընդհատուեցաւ, ջուր կոխելուն պատճառաւ։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ.—Կոմսուհի Վալտերզէ երէկ հոս հասաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	26.38
Երէկուան բարձր գինը	26.38½
Երէկուան վար գինը	26.36

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	103.50
Երէկուան բարձր գինը		103.87
» վար »		103.25
Րէժի	Լ. Օ.	14.
Թրամվայ բաժնեթուղթ		5.85
» պարտաթուղթ		476
» Թուխան.		1.65
Օսմ. պաչտօնագր. ընկ.	Լ.Օ.	4.—
Բերքօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	82
Քարաֆ		462.
Քրէտի Ֆոնսիէ էժիբսիէն		261.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.05
Մէթալիք		102.
Անգլիական ոսկի		110.03
Ֆրանսական ոսկի		87.24
Քրիմից		51.07
Բօլ		90.30
Բուպլի Թղթադրամ		8.58
Լոնտոն 3 ամիս		109.13
Բարիզ		22.93½

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ "ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի

ԽԱՍԿԱԼ ԳԻՒՂԻՆ դպրոցը հանդէս մը տուեր է Վարդավառի կիրակի օրը, ներկայութեամբ Համբարձում էֆ. Տէմիրճեանի նախագահութեամբ։ Հանդէսին նախագահեր է գիւղին քարոզիչ Արսէն Վ. իր չուրջը ունենալով երկու քահանաներ և հոգաբարձութեան անդամները։ Աշակերտները Համիտյէ քայլերգը երգեր են, որուն յաջորդա ունկնդիրներ են ներկաները։ Յետոյ Վեհ. Սուլթանին համար մաղթանքներ եղեր են։ Տէմիրճեան էֆ. խօսք առնելով բացատրեր է դպրոցական հանդէսներու օգտակարութիւնը, և յորդորեր է ծնողքները՝ որ իրենց զաւակներուն ուսման և կրթութեան հոգ տանին։ Յետոյ աշակերտները և աշակերտուհիները համարձակ կերպով զանազան արտասանութիւններ ըրեր են, Հայերէն, Թուրքերէն և Ֆրանսերէն։ Տրամախօսութիւններ ալ եղեր են, թէ՝ մանչերուն և թէ աղջիկներուն կողմէ։ Տղոց աշակերտներն ալ գոյ ոտանաւորներ և արձակներ ըսեր են։ Մէջ ընդ մէջ երգեր երգուեր են։ Ի՛ն վերջը աշակերտներէն Նսու Պօղիկեան երկու մեւյույչ մեներգներ երգեր է։ Արսէն վարդապետ ոտքի ելլելով յորդորներ ուղղեր է ուսուցիչներուն, աշակերտներուն և ծնողքներուն և Պօղոսանիշով փակեր է հանդէսը։ Կը հաւաստեն թէ այս առաջին անգամն է որ Խասգալի մէջ այս տեսակ հանդէս մը տեղի կ'ունենայ։ Խասգալցիները չատ բան կը յուսան իրենց վարժարանին տեսուչ Համբարձում էֆ. Տէմիրճեանէն, որ դեռ երկու ամիս առաջ Խարբերդ դարձեր է Աֆիոն-Գարահիսարէն։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը գրեն մեզ յուլիս 11 Թուով.— «Ս. Կիրակոս Թաղի երկսեռ վարժարանաց ամավերջի հարցաքննութիւնները սկսած են, Վարդավառի կիրակին ընդհանուր հարցաքննութիւն մը տեղի ունեցաւ Ս. Կիրակոս եկեղեցւոյ մէջ ի ներկայութեան երկսեռ հասարակութեան, որ լեցուցած էր Մայր-եկեղեցին. ամէնքն ալ գոհունակութեամբ մեկնեցան, չնորհակալ ըլլալով Հոգաբարձութեան և անօրէնին ըրած ջանքերուն։

—«Ցորենի և այլ արմտեաց գները զարմանալի կերպով բարձրացան յունիսի վերջերը, երբ անհամար մարախներ օդին մէջէն Թռչելով՝ ամէն կողմերէ տեսնուած էին։ Երկու օրուան չափ տեւող այս յուսահատեցուցիչ պարագան տեղի տուաւ հրապարակին վրայ արմտիքներու խիստ բարձր գնով ծախուելուն։ Կ'ըսուի թէ մարախը Մուսուլի ու Ճեզիրէի կողմերէն եկած ըլլալով, այդ տեղերն ալ աղուիւն պատճառած էր. բոլոր ժողովուրդը, մանաւանդ գիւղացին, տխրութեամբ համակուած էր. բայց Աստուծոյ չնորհիւ մարախը անհետացաւ առանց ո և է վնաս մը հասցնելու, ու հիմա նախկին առատութիւնը կը տիրէ։»

ՉԸՄԿԱՄԱԾԷՆ կը գրեն յուլիս 8 Թըւով.— «Յուլիս 1ին վերջացաւ Մամաս գիւղի նորընծայ Սամուէլ քահանայի քառասունքը։ Կիրակի օրը թէ՝ քաղաքէս և թէ չրջակայ գիւղերէն երկսեռ բազմաթիւ ժողովուրդ փութացած էին անոր առաջին պատարագին ներկայ գտնուելու։ Գիւղի փոքր եկեղեցին իր չրջափակով նեղ կուգար։ Սուրբսա քէնց. Մանուկեան ալ կըցածին չափ ջանաց քարոզ մը տալ, բացատրելով ժողովուրդին և քահանայի երկուստեք պարտականութիւնները։ Ներկայ էին չրջակայ գիւղերու բոլոր քահանաները, ինչպէս նաև գիւղին յոյն քէհյ.ն իր ժողովրդով հանդերձ. արարողութիւններէն վերջ Նորընծան Պատարագիչի զգեստով երգեցողութեամբ իր տունը առաջնորդուեցաւ և օրհնեց իւրեկին ժամիկը (ինչպէս սովորութիւն է գաւառներու մէջ), որմէ յետոյ երկսեռ հանդիսականք քահանայի աջը առնելով ջերմեռանդութեամբ կը ձգէին իրենց ժամուցը։ Այժմ Մամասցիք ալ ունեցան իրենց անհրաժեշտ դարձած քա-

հանան. մաղթենք որ արժանանայ և պարտաճանաչ ըլլայ։

—«Ենթակշռկայ չարթու պիտի սկսին քաղաքիս վարժարանաց քննութիւնները. յուսանք թէ ուրախաւէթ լուրեր պիտի ունենանք ձեզ հաղորդելու սոյն յառաջդիմութեան մասին։

—«Նոր հունձքերը եկած են. այմեմ այ գիները օրէ օր կ'իջնեն. անձրեւը առատ գացած է։»

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 30 ՅՈՒՆԻՍ 1901ի

ՊԱՐՏՔ	ֆրանք
Մուտքին մէջ գտնուած դրամ	13 9972519.28
Թղթապանակ	783130360.75
Ռէբօռ	206920972.03
Ընթացիկ հաշիւներ	411542808.21
Փոխատուութիւններ	146043219.62
Պարտաթղ. արժեթղ. եւն.	7469737.34
Անշարժ կալուածք	30000000.—
Զանազանք	19168735.40
Ֆրանք	1744248352.63

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի տրուած դրամ	499013.55856
Ընթացիկ հաշիւներ	649235013.27
Ընդունուած փոխանակագիրներ	125602753.32
Վճարելի պարտամուրհակներ	54596479.70
Զանազանք	65800547.78
Պահեստի դրամ	100000000.—
Դրամագլուխ ամբողջ վճարուած	250000000.—
	1744248352.6

Այս ցուցակը վաւերացուած է

Վարչ. Խորհրդոյ Նախ. — Ընդհ. Տնօրէն

ՀԱՆՐԻ ԺԷՐՄԷՆ — Ա. ՄԱԶԷՐԱ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԱԶԴ.— Թաղիս նախկին բնակիչներէն և այժմ ի Բարիզ բնակող Ազն. Ռափայէլ էֆ. Մարկոսեան, ստորագրեալ մէջ յիշելով իր ծննդավայրը, Մեծ Շուկայի մէջ իր սեփական երկու խանութները Ս. Եկեղեցիիս կտակած է՝ փոխանցման ծախքերն ալ հոգալով իր կողմէ։ Այս առթիւ խորհուրդս հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնը յայտնելով յիշեալ բարերարին այս ազգասիրական ինքնաբուխ գործին համար, կը փափաքի ծանուցանել ժողովրդեան թէ թաղիս քարոզիչ Տ. Վահրիճ Ս. Վ. Շահլամեան յառաջիկայ կիրակի օր, 29 յուլիս Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Եկեղեցիիս մէջ ի հանգիստ հանգուցեալ հոգւոց ազնիւ բարերարին գերդաստանաց։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Պոլաթու

Ատենադպիր — Ատենապետ

ԳՐԻԳՈՐ ՋՕՐԱՑԵԱՆ — ՆԵՐՍԷՍ ԵՐԷՑԵԱՆ

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՏԱՊԱԶԱՐ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 11ին (Ն. Տ.), Դշ.։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտ.ի սկիզբը, և միւս կէսը Յունվ.ի սկիզբը։ Դոչնակի դաս առնողները 3՝ իսկ երգեհոնի դաս առնողները 1½ Օսմ. ոսկի աւելի կը վճարեն։

Ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալ ուզողները կրնան գրել Հայուհեաց վարժարանի Տնօրէնութեան, Ատապազար։ 10—6

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 11ին Դշ. (Ն. Տ.)։ Գիշերօթիկ աշակերտները կը վճարեն տարեկան 16 ոսկի Օսմ., 8 ոսկի Սեպտ. ամսին և 8 ոսկի ալ Յունվարի մէջ։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել վարժարանիս գործակալ Գէորգ էֆ. Կարմիրեանի, Թիւ 10, Րուսթէմ խան, Բիւրքճիլէր, Մեծ Շուկայ, Պոլիս։ 15—2

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆՑ ՑՈՒՑԱԿԸ 1901 ԱՊՐԻԼ 22էն ՍԿՍԵԱԼ

ԵՐԹ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ԲԷՆՏԻՔԻ ԳԻԾ

ԿԱՌՈՒՄ. ԹԻՒ	4	34	6	8	10	12	14	16	36	18	20	22
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ա. Ճ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ա. Ճ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.
	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Իրիկ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մկ.	10 35	10 55	12 53	2 18	3 25	04 13	05 05	6 35	7 45	9 25	10 30	11 35
Հայտար փաշա ժմ.	11 —	11 20	1 18	2 43	3 50	04 38	05 30	7 —	8 10	9 50	10 55	12 —
մեկնում	11 10	11 45	1 28	2 51	4 —	04 48	05 40	7 10	8 27	10 —	11 5	12 10
Գըզըլ Թօբրագ	11 16	—	1 34	2 57	4 06	04 54	05 46	7 16	8 36	10 07	11 12	12 16
Ֆէնէր Պէօշէսի	11 20	—	1 37	3 02	4 9	04 57	05 49	7 19	8 40	10 10	11 15	12 19
Կէօզ Թէբէ	11 25	— —	1 41	3 06	4 13	05 01	05 53	7 23	8 45	10 14	11 19	12 23
Էրէն Քէօյ	11 30	12 05	1 46	3 09	4 18	05 04	05 58	7 28	8 50	10 19	11 24	12 28
		—		—	—	—	—	—		— —	— —	—
Պօսթանճը	11 38	12 14	1 52		4 25		06 04	7 34	9 —	10 26	11 30	12 34
Մալթեբէ	11 51	12 26	2		4 33		06 13	7 43	9 14	10 34	11 39	12 42
Գարթալ	12 01	12 40	2 11		4 43		06 23	7 53	9 30	10 44	11 49	12 52
Բէնտիք ժմ.	12 08	12 50	2 18		4 50		06 30	8 —	9 40	10 51	11 56	12 59

ԴԱՐՁ

ԿԱՌՈՒՄ. ԹԻՒ	1*	3**	5	7	31	9	11	13	15	17	19	33	21
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ապ. և Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ապ. և Ճմբ.
	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Առաւ.
ԲԷՆՏԻՔ մկ.	10 11	10 37	11 32	12 32	1 58		3 57		5 53	7 23	8 54	9 44	11 19
Գարթալ	10 19	10 45	11 40	12 41	2 10		4 05		6 01	7 31	9 03	09 57	11 27
Մալթեբէ	10 29	10 55	11 51	12 51	2 25		4 15		6 12	7 42	9 16	10 14	11 38
Պօսթանճը	10 37	11 03	11 59	12 59	2 38		4 24		6 20	7 50	9 27	10 27	11 46
Էրէն Քէօյ	10 44	11 10	12 06	1 09	2 51	3 29	4 31	5 17	6 27	7 57	9 36	10 39	11 53
Կէօզ Թէբէ	10 48	11 14	12 10	1 13	2 55	3 33	4 35	5 21	6 31	8 01	9 40		11 57
Ֆէնէր Պէօ.	10 52	11 19	12 14	1 17	3 01	3 37	4 39	5 25	6 35	8 05	9 46	10 49	12 01
Գըզըլ Թօբ.	10 55	11 22	12 17	1 20	3 05	3 40	4 42	5 28	6 38	8 08	9 50		12 04
Հ. փաշա ժմ.	11 —	11 27	12 22	1 25	3 12	3 45	4 47	5 33	6 43	8 13	9 56	10 58	12 09
մեկնում	11 08	11 35	12 30	1 33	3 25	3 55	4 55	5 41	6 51	8 21	10 07	11 15	12 15
Կամուրջ. ժ.	11 33	12	12 55	1 58	3 50	4 20	5 20	6 6	7 16	8 46	10 32	11 40	12 40

(*) Այս կառախումբը երթեւեկել պիտի սկսի 1901 Յունիս 1էն մինչեւ Յուլ. 31

(**) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ 1901 Ապրիլ 22էն մայիս 31 և յետոյ դադրիլ օգոստ. 1էն։

36 Թիւ կառախումբը Ֆէնէր Պէօշէսիի մէջ կը զուգադիպի Ֆէնէր-Պահչէ գացող 524 Թիւ կառախումբին հետ։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ՖԷՆԷՐ ՊԱՀՉԷԻ ԳԻԾ

Շիտակ գացող 522 և 525 կառախումբերէն զատ միւսները պիտի փոխուին Ֆէն. Պէօշ.ի

ԿԱՅԱՐԱՆ Կիրակի և Ուրբաթ օրերը	522 Իրիկ.	524 Իրիկ.	ԿԱՅԱՐԱՆ Կիրակի և Ուրբաթ օրերը	523 Իրիկ.	525 Իրիկ.
Կամուրջէն մեկ.	6 10	7 45	Ֆէնէր Պահչէսի մեկ.	7 55	10 23
Հայտար Փաշա	6 45	8 27	Ֆէնէր Պէօշէսի	8 5	10 32
Գըզըլ Թօբրագ	6 51	8 36	Գըզըլ Թօբրագ	8 08	10 30
Ֆէնէր Պէօշէսի	6 55	8 42	Հայտար Փաշա	8 21	11 15
Ֆէնէր Պահչէսի ժմ.	7 2	8 49	Կամուրջ ժմ.	8 46	11 45

ԵՐԹ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԿԱՌՈՒՄ. ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ		34 Ապ. և Ճմբ.	36 Ապ. և Ճմբ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	Առաւ.	10 55	7 45 Իրիկ.
Հայտար Փաշա ժմ.		11 20	8 10
մկն.		11 45	8 27
Գըզըլ Թօբրագ		— —	8 36
Ֆէն. Պէօշէսի		— —	8 40
Կէօզ Թէբէ		— —	8 45
Էրէն Քէօյ		12 05	8 50
Պօսթանճը		12 14	9 —
Մալթեբէ		12 26	9 14
Գարթալ		12 40	09 30
Բէնտիք ժմ.		12 50	09 40
մկն.		1	09 50
Թուզլա		1 22	10 15
Կէպզէ		1 43	10 40
Տիլ Իսկէլէսի		2 08	11 02
Տավշանճըլ		2 19	11 13
Հէրէքէ		2 40	11 34
Եարըմճա		3 01	11 54
Տիւթիւն Չիֆթլիք		3 15	12 07
Տէրինճէ		3 27	12 21
ԻԶՄԻՏ ժմ.		3 42	12 35
մկն.		4 07	
Պէօյիւք Տէրպէնտ		4 41	
Սափանճա		5 14	
Համիտիյէ		5 41	
Կէյվէ		6 28	
Աք Հիսար		6 54	
Մէքէճէ		7 29	
Լէֆքէ		7 59	
Վէզիր Խան		08 37	
Պիլէճիք ժմ.		09 20	
մկն.		09 35	
Գարաքէօյ		10 45	
Պօզիւք		11 29	
Ին Էօնիւ		12 22	
Չուգուր Հիսար		12 54	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ. իրիկ.		1 35	
կառ. թիւ 122		Առաւ.	
Էսկի Շէհիր մկն.		1	
Աք Բունար		1 44	
Ալըքէօյ		2 24	
Պէյլիք Ախըր		3 4	
Սարըքէօյ		4 9	
Պիլէր		4 58	
Սազլըլար		5 35	
Պէյլիք Քէօբրիւ		6 9	
Եօլաթլը		7 03	
Մալըքէօյ		8 21	
Ըղնաճըքէօյ		09 15	
ԷՆԿԻՒՐԻ ժմ.		10 Իրիկ.	

ԴԱՐՁ

ԿԱՌՈՒՄ. ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ	121 Ապ. և Ճմբ.	31 Ապ. և Ճմբ.
	Առաւ.	
ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ մկն.	2 —	
Ըղնաճըքէօյ	2 47	
Մալըքէօյ	3 49	
Եօլաթլը	5 16	
Պէյլիք Քէօբրիւ	6	
Սազլըլար	6 27	
Պիլէր	7 4	
Սարըքէօյ	8 01	
Պէյլիք Ախըր	8 58	
Ալըքէօյ	9 46	
Աք Բունար	10 18	
Էսկիշէհիր ժմ. իրիկ.	11	
կառ. թիւ 33	Առաւ.	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ մկն.	9 45	
Չուգուր Հիսար	10 24	
Ին Էօնիւ	10 57	
Պօզիւք	11 34	
Գարաքէօյ	12 10	
ՊԻԼԷՃԻՔ ժմ.	1 —	
մկն.	1 10	
Վէզիր Խան	1 51	
Լէֆքէ	2 29	
Մէքէճէ	3 03	
Աք Հիսար	3 32	
Կէյվէ	3 58	
Համիտիյէ	4 54	
Սափանճա	5 12	
Պէօյիւք Տէրպէնտ	5 42	
ԻԶՄԻՏ ժմ.	6 18	Առաւ.
մկն.	6 43	11 —
Տէրինճէ	6 59	11 18
Տիւթիւն Չիֆթլիք	7 10	11 29
Եարըմճա	7 25	11 41
Հէրէքէ	7 52	12 08
Տավշանճըլ	8 04	12 19
Տիլ Իսկէլէսի	8 15	12 35
Կէպզէ	8 48	1 02
Թուզլա	09 08	1 23
Բէնտիք ժմ.	09 30	1 45
մկն.	09 44	1 58
Գարթալ	09 57	2 10
Մալթեբէ	10 14	2 25
Պօսթանճը	10 27	2 38
Էրէնքէօյ	10 39	2 51
Կէօզ Թէբէ	— —	2 55
Ֆէնէր Պէօշէսի	10 49	3 01
Գըզըլ Թօբրագ	— —	3 05
ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ժմ.	10 58	3 12
մկն.	11 15	3 25
Ժմ. ԿԱՄՈՒՐՋ.	11 40	3 50
	Իրիկ.	Առաւ.

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ԳՈՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ / ԿԱՅԱՐԱՆ	222 Ապ. և Ճմբ.	ԴԱՐՁ / ԿԱՅԱՐԱՆ	221 Ապ. և Ճմբ.
	Առաւ.		Առաւ.
ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ մկ.	10 25	ԳՈՆԵԱ մկն.	10 30
Քէօբրիւ Գըզըք	11 7	Բունար Պաշը	11 12
Սպուն. Բունար	12 5	Մէյտան	12 17
Ալայունտ	12 59	Սէրայ Ինի	12 57
Չէօքիւրլէր	1 41	Գասըմ Խանը	1 39
Տէօյէր	2 37	Ըլղըն	2 33
Իհսանիյէ	3 6	Զավուշլը	3 5
Համամ	3 30	Ալզըր Քէօյ	3 43
Ղազըլը. Համամ	3 44	Աք Շէհիր	4 23
Աֆիօն Գարահի.	4 31	Եափըան	4 43
Պէօյիւք Չօլ.	5 11	Իսհագլը	5 10
Չայ	6 6	Չայ	6 3
Իսհագլը	6 51	Պէօյ. Չօլն.	6 50
Եափըան	7 15	Աֆիօն Գարահի.	7 43
Աք Շէհիր	7 46	Ղազըլը. Համ.	8 14
Ալզըր Քէօյ	8 18	Համամ	8 23
Զավուշլը	9 —	Իհսանիյէ	8 50
Ըլղըն	9 38	Տէօյէր	9 35
Գասըմ Խանը	10 25	Չէօքիւրլէր	10 23
Սէրայ Ինի	11 20	Ալայունտ	11 07
Մէյտան	11 52	Սպն. Բունար	12 03
Բունար Պաշը	12 52	Քէօբրիւ Գըզըք	2 45
ԳՈՆԵԱ ժմ.	1 30	ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ժմ.	1 25
	Իրիկ.		Իրիկ.

ԱԼԱՅՈՒՆՏ—ՔԷՕԹԱՀԻԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ	կառ. թիւ 322	324
	առաւ.	երեկոյ
Ալայունտ մեկ.	1 05	11 15
Քէօթահիա ժմ.	1 25	11 35
ԴԱՐՁ	321	323
	առաւ.	երեկոյ
Քէօթահիա մկ.	12 10	10 15
Ալայունտ ժմն.	12 30	10 35

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ	425
	առաւ.
Ատապազար մկ.	4 17
Համիտիէ ժմ.	4 35
ԴԱՐՁ	426
	առաւ.
Համիտիյէ մկ.	5 56
Ատապազար ժմ.	6 14

ՍԻՆԿԵՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԵՅՏԼԻՆԿԵՐ

Սինկերի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ պատրաստութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկերի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկերի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկերի միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

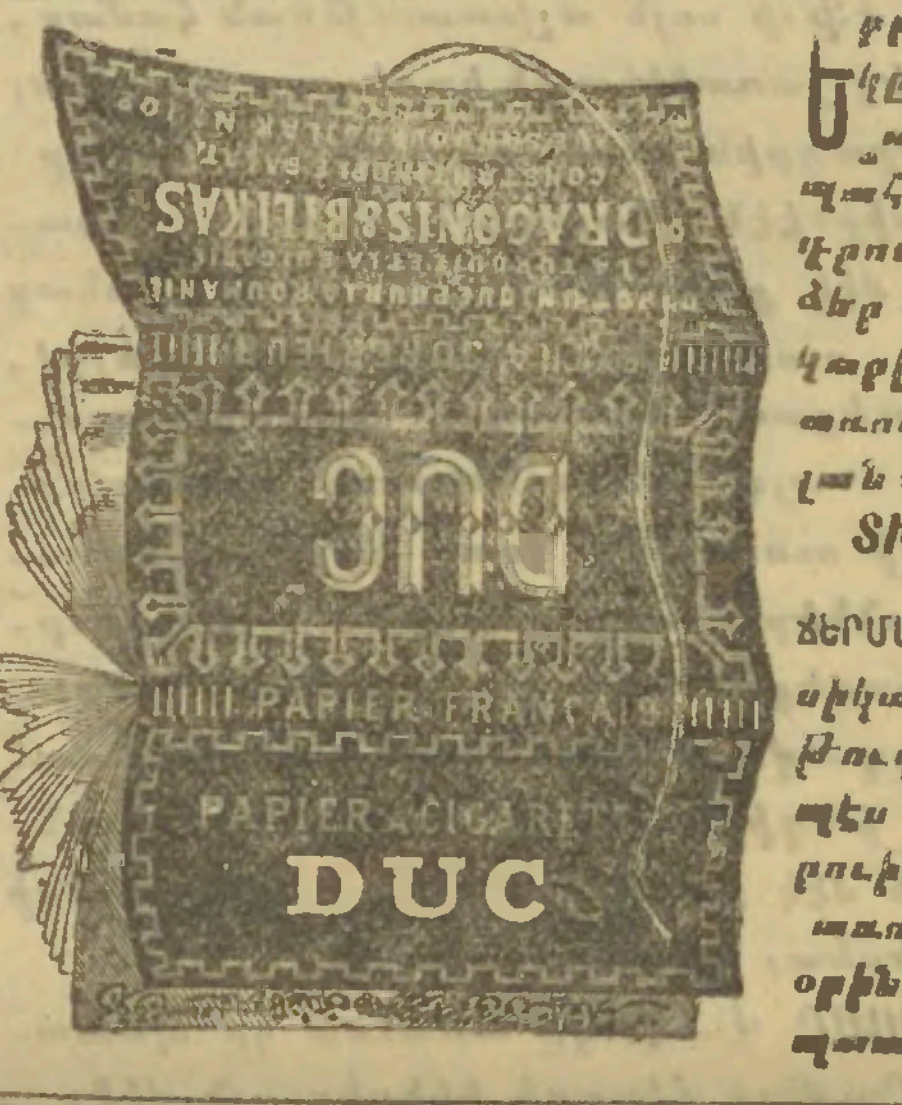
Սինկերի մեքենաները կը վաճառուին՝

Բերա, Շիշլի ճամբայ, Կալաթա—Սերայի դիմաց։

Կալաթա, Սինկեր խան, Թիւնէլին առջեւ, և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։

Պոլիս, Սուլթան-Համամ Թիւ 3, և Սուլթան Պայազիթ Թրամուէյի սթասիոն Թիւ 13։

Կեղծիքներէ զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

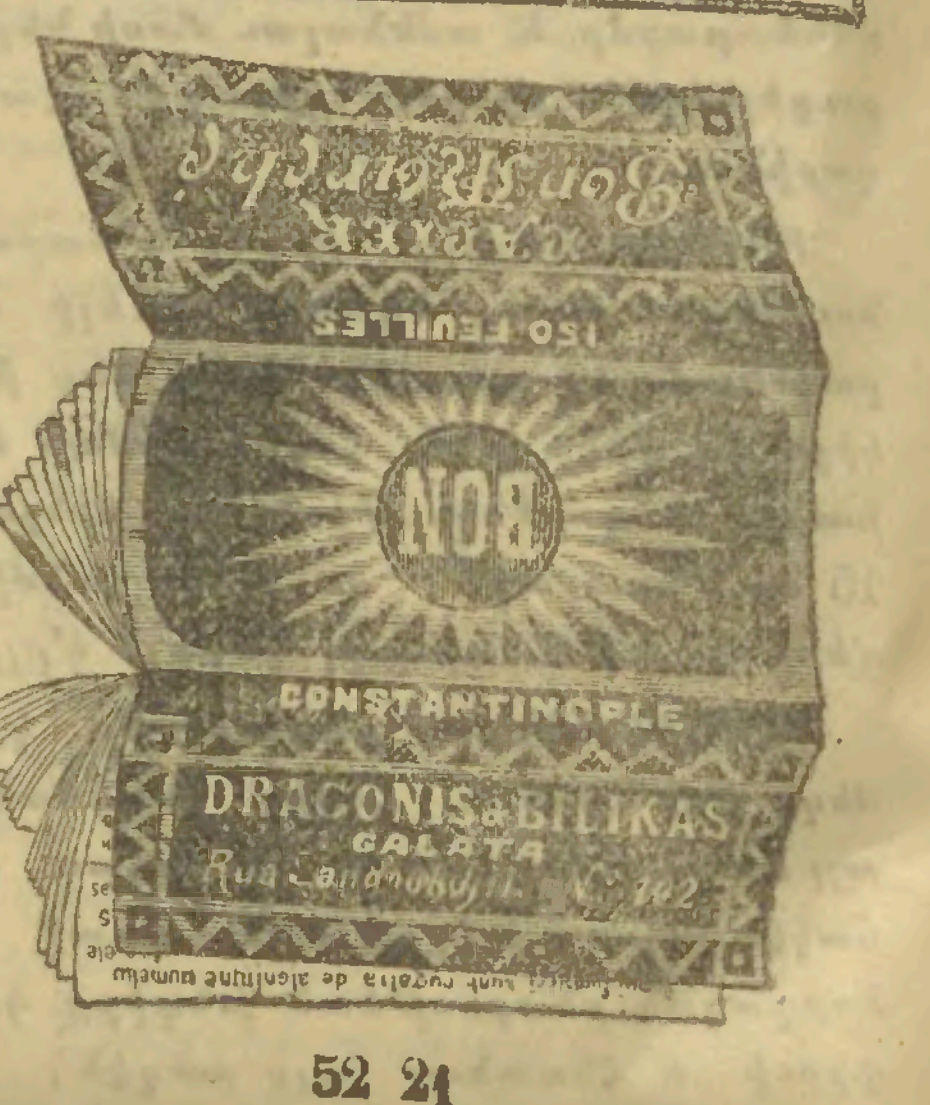
Իր ամէն տեսակ կը ջանայ մեր արտադրութիւնը պահպանել, ուշադրութիւն ընելով մեր գործածած սիգարէթի թուղթերն ալ տեղական ըլլան։

ՏԻՒՔ ԵՒ ԲՕՆ

ԵՒ

ՃԵՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ԲՕՆ

սիգարի լաւ, ընտիր թուղթերը ջերմապէս կը յանձնարարուին, որովհետեւ առողջապահական օրինաց համեմատ պատրաստուած են։

52 21

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ՄԱՆԱՍԹԸՐՅԻ-ԷՕՄԷՐ ԼՈՒԹՖԻ.

Մայրաքաղաքիս մէջ ծանօթ փաստաբան Էօմէր Լութֆի պէյ, այս անգամ Մոզաւարի խանի իր գրասենեակէն փոխադրուած է Ղալաթիա, Սանտըգճըլար ճամբան, Այնալը փազար Ֆըթըկօթ Բօստանտիքի խանը թիւ 1, 2 և 3։ Էօմէր Լութֆի պէյ ամէն օր յանձնառուդ կ'ընդունի ժամը 3էն մինչեւ 11 և կը ստանձնէ ամէն կարգի դատեր։ Դրամական վարձքը կ'ընդունուի դատավարութեան աւարտելէն ետքը, և կորսուած դատավարութեան համար ալ օրինական ծախքերէն ուրիշ դրամ չի պահանջուիր։ Անկարողներուն դատերն ալ կը ստանձնուի և դրամ չի պահանջուիր։ Էօմէր Լութֆի պէյ իր գրասենեակը չեղած ատեն ընկերն ու գործակիցները հոն են՝ Վճարելի Աստին են։ Կոզմէ քննութեան խնդրոյ մասին գաւառներէն տեղեկութիւն առնելու համար պէտք է 40 ղշ. ղրկել Լութֆի էֆ.ի գրասենեակը։ 15—3

ԾԱԽՈՒ ԿԸ երկու տուն Սկիւտար, Իճատիյէ։ Ունին ընդարձակ պարտէզ, ջրհոր մը և ջրամբար, կը գտնուին Չամլըճա ճամբուն մէկ երեսէն, եւ միւս կողմէն Տօղանճըլար Սիրմէ սօզագ, երկու հովոցներն ալ։ Կառքին Թանչէրը պէտք է դիմել Պուլղուրլու ճանապարհ Սէրղէզեան Պօղոս Ագայի։ Դիմել նոյն տեղը։ 10—4

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թօփալեան խան

Թօփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը, որ հանդերձեղէնաց վաճառատուներուն է՛ն հինը և է՛ն նշանաւորն եղած է, բնաւ իր անունն և անդը փոխած չէ, և իր ակերը Գ. Էրմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ա՛լ աւելի կանոնաւորութիւն մացուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թօփալեան խանի շէնքականները զանազան անուններով և վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուները Գ. Էրմէնեան և Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո՛և է յարաբերութիւն և կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին գիմել Թօփալեան խանի վաճառատունը։

«ՅՈՒՐՋԱՆԴԱԿԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (170)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

ՄԱՍՆ Բ.

ՍԻՐՈՅ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

ԺԷ.

ՀՈՐԱՍԻ ՅՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

—Կը սիրե՛մ..., պատասխանեց Բոլէդ։

Հորաս խենդի մը պէս բռունցքի երկու հարուած իջեցուց իր ճակտին և բարկութեամբ եղունգներով սկսաւ պրկենալ իր դէմքը։

—Բոլէդ, գոչեց նորէն, ո՞ւր տեսաք զայն, ո՞ւր խօսակցեցաք իրեն հետ որ այնքան կը սիրէք զինքը։ Ո՞ւր ժամադրութիւն կուտայիք։ Ըսել է կը խորէիք զիս, կը խաբէիք մայրս, ամբողջ աշխարհը...։

—Այո՛, կը խաբէի ձեզի...։

—Ձեր ժամադրութիւնները ո՞ւր տեղի կ'ունենային։

—Պարոն, խօսք չունիմ ձեզի...։

—Ա՛հ, Բոլէ՛դ, Բոլէ՛դ, որքա՛ն կու կը պատճառէք, որքա՛ն կը տառապեցնէք զիս..., գոչեց Հորաս։

Հեգ դուքսը այս ըսելով թիկնաթոռի մը վրայ ինկաւ, դէմքը ձեռքերովը գոցեց և սկսաւ դառնօրէն հեծկլտալով։

Բոլէդ տակնուվրայ եղաւ։ Պատրաստուած էր դուքսին յանդիմանութեանց, բարկութեան, թշնամանաց։ Սակայն, այդ արցունքնե՛րը...։

Դեւատաֆ աղջիկը լսելով Հորասի հեծկլտուքները, զգաց թէ իր բոլոր ույժը կը կորսնցնէ։

Բոլէդի աչքերը թրջեցան։ Քայլ մը առաւ դէպի նա, թեւերը երկնցուց։ Աղաղակ մը, հառաչներով, զորովով լեցուն աղաղակ մը շրթունքներուն ծայրը հասաւ.

—Կը սիրե՛մ քեզ, Հորաս, կը պաշտեմ քեզ։

Բոլէդ անոր մօտեցաւ, ծռեցաւ։ Բարեբախտաբար Հորաս աչքերը վեր չէր վերցներ։ Մանկամարդ աղջիկը այժմ գըրեթէ դուքսին կը դպէր։ Հակած էր անոր գլխուն, այդ սիրելի գլխուն վրայ, որ զինքը դէպ ի ինք կը քաշէր։ Բոլէդ կը բաղձար այդ աղբյուրէ՞ւն խիստ ուրախութեան մը փոխել մէկ բառով։ Եւ կրնար։

Դեւատաֆ աղջիկը տեսնելով դուքսին արհամարհած հակառակ յանկարծական յուզումը զգաց և չմտածած աւելի վար ծռեցաւ համբոյր մը դրոշմելու համար Հորասի շրթունքներուն վրայ։

Բայց Աստուած չէր ուզեր որ տակաւին այդ բանը տեղի ունենար։

Յանկարծ դրան մը բացուելուն ձայնէն Բոլէդ սթափելով վեր կանգնեցաւ։ Մէկը սրահ մտած էր

Տը Վիվրէ մարքի՛զն էր այն։

Հորաս չիմանալով իր մօրեղբօր ներս մտնելը կը շարունակէր արտասուել։

Մերունի մարքիզը այս տեսարանին առջեւ չփոթած Բոլէդի նայեցաւ, որ ձեռքերը միացուցած էր աղօթական նայուածքներ նետելով անոր։

Տը Վիվրէ Հորասի մօտեցաւ և ձեռքը անոր ճակտին դնելով վեր առաւ գլուխը։ Հորաս ճանչցաւ մօրեղբայրը, աչքերը դարձնել արցունքով լեցուած և մանուկի մը նման փորձեց դէմքը ծածկել արցունքները պահելու համար։

—Ի՞նչ կայ, ի՞նչ ունիս, հարցուց մարքիզը վերջապէս։

Հորաս դիմեց Բոլէդը ցուցնելով պատասխանեց։

—Անոր հարցուցէք, ամէն բան պիտի ըսէ ձեզի։

Բոլէդ կը լռէր, չէ՞ր համարձակեր ճշմարտութիւնը ըսել այդ մարդուն որ գիտէր իր գաղտնիքը։

Հորաս ջղային քրքիջով մը յարեց.

—Չըլ՛ար համարձակիր, չպիտի համարձակի...։ Մօրեղբայր, կը տեսնէ՞ք...։

—Ըսէք, Բոլէդ, խօսեցէք, ըսաւ ծերունին քաղցրութեամբ։

—Բարեկամս, պատասխանեց Բոլէդ, Պ. տը Վիլֆոռ քիչ մը առաջ խնդրեց իմ ամուսնութիւնս։

—Ձեր ամուսնութի՞ւնը..., հարցուց ծերունին զարմացած և խորին տխրութեամբ։

—Այո՛...։

—Սրկա՞ր առնելէ ի վեր է որ այդքան... ծանր որոշում մը առած էք։

—Ո՛չ, մէկ քանի օրէ ի վեր։

—Եւ ո՞րու հետ կ'ամուսնանաք։

—Պ. Կոմթոն Ժիրառտայի հետ։

—Ա՛հ...։

Մարքիզը կարծես յանկարծական ակամբութիւն մը զգալով աթոռի մը վրայ ինկաւ և գլուխը երկու ձեռքերուն մէջ առնելով սկսաւ մտածել այս նոր գաղտնիքը, հասկնալու լուծելու համար։

Ինչու համար այդ աղջիկը, որ հոգիին չափ կը սիրէր Հորասը, այսպէս յանկարծական կերպով ամուսնանալու որոշում տուած էր Կոմթոնի հետ, զոր չէր սիրեր։

Մերունին չկրցաւ խելք հասցնել այս բանին։

Նոյն միջոցին Հորաս դուքսը ոտքի ելաւ։ Իր արցունքները չորցած էին և դող մը առաւ իր անցուցած տագնապէն ետք հետք չէր մնացած։

Հեգ երիտասարդը, որ կ'ամչնար այսպէս տղու մը նման արտասուելուն, յուզումներուն համար, առանց բառ մը արտասանելու սրահէն դուրս ելաւ։

—Տեսնենք, Բոլէդ, հարցուց մարքիզը. ի՞նչ է։

—Այո՛, բարեկամս։

—Այն ատեն ի՞նչ է այս ամուսնութեան պատճառը։

Դեւատաֆ աղջիկը գլուխը ցնցեց։

—Աղջիկս, յուսամ թէ չպիտի պատասխանէք ինծի թէ կը սիրէք այդ Ժիրառտան։

(Շարունակելի)

ՊՕՂՈՍ ՔԻՋԻՊՃԵԱՆ